

Notitie integraal jeugdbeleid Ameland 2009-2012

Colofon

'Notitie integraal jeugdbeleid', gemeente Ameland

Ontwikkeld door: A.D. de Vries, gemeente Ameland met ondersteuning van de werkgroep Jeugdbeleid en B. Sirag en H. Jacobi van Partoer CMO Fryslân. Naast genoemde personen hadden de volgende personen zitting in de werkgroep:

- B. van der Meer (namens basisscholen)
- Louise van Felius (namens school voor voortgezet onderwijs)
- Joke Beekema (namens JGZ 0-4 jaar, Thuiszorg het Friese Land en klankbordgroep jeugd)
- Ingrid Winkel (namens JGZ 4-19 jaar, HVD/GGD)
- Teade Smidt (namens maatschappelijk werk, Maatschappelijk Werk Fryslân)
- Wybe Jansma (namens peuterspeelzalen en Sociaal Cultureel Werk)
- Rika de Jong (cliëntenadviseur Wmo en coördinator ZAT/CJG Ameland).

De notitie integraal jeugdbeleid is mede gebaseerd op de uitkomsten van de quickscan integraal jeugdbeleid, die is uitgevoerd in gemeente Ameland, door Partoer CMO Fryslân.

In opdracht van de provincie Fryslân kan Partoer CMO Fryslân gemeenten ondersteuning aanbieden, met het project leefomgeving 0-25. Deze ondersteuning is gericht op versterking van de regiefunctie van gemeenten in het integraal jeugdbeleid (en de hier bijbehorende vijf gemeentelijke functies) en effectieve samenwerking met maatschappelijke organisaties.

Inhoudsopgave

INLEIDING.....	5
DOEL VAN DE NOTITIE	5
TOTSTANDKOMING NOTITIE	5
LEESWIJZER.....	5
DEEL 1: LANDELIJK, PROVINCIAAL EN GEMEENTELIJK KADER (VISIE, BELEIDSUITGANGSPUNTEN EN RANDVOORWAARDEN).....	6
HOOFDSTUK 1. LANDELIJK EN PROVINCIAAL KADER	6
1.1 Gemeente is verantwoordelijk voor (preventief) jeugdbeleid	6
I. INFORMATIE EN ADVIES	6
II. SIGNALEREN	6
III. TOELEIDING NAAR HET HULPAANBOD	6
IV. LICHT PEDAGOGISCHE HULP	7
V. COÖRDINATIE VAN ZORG OP LOKAAL NIVEAU	7
1.2 Samenhang tussen de vijf functies van jeugdbeleid	7
1.3 Jong in Fryslân (JiF)	8
1.4 (Centrum voor) Jeugd en Gezin (CJG)	8
1.5 Rollen en verantwoordelijkheden van gemeente Ameland en maatschappelijke organisaties	9
HOOFDSTUK 2. VISIE OP INTEGRAAL JEUGDBELEID OP AMELAND	10
2.1 Inleiding	10
2.2 Visie op integraal jeugdbeleid	10
2.3 Ambitieniveau	10
2.4 Beleidsuitgangspunten	11
2.5 Regisserende rol van de gemeente	11
2.6 Randvoorwaarden voor integraal jeugdbeleid	12
2.7 Link met het beleidskader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	12
DEEL 2: UITWERKING THEMA'S/BELEIDSONDERDELEN JEUGDBELEID AMELAND 2009-2012	14
HOOFDSTUK 3. HUIDIGE ACTUELE ASPECTEN JEUGDBELEID AMELAND.....	14
3.1 Cijfers en gegevens	14
3.2 Maatschappelijke thema's	15
3.3 Maatschappelijke organisaties	16
HOOFDSTUK 4. UITWERKING BELEIDSONDERDELEN JEUGDBELEID	17
4.1 Opvang en onderwijs	17
4.1.1 Inleiding	17
4.1.2 Huidige situatie	17
4.1.3 Gewenste situatie	20
4.2 Opvoeding en preventieve jeugdgezondheidszorg	28
4.2.1 Inleiding	28
4.2.2 Huidige situatie	28
4.2.3 Gewenste situatie	31
4.3	36
Vrije tijd	36
4.3.1 Inleiding	36
4.3.2 Huidige situatie	36
4.3.3 Gewenste situatie	37
4.4 Werk	39
4.4.1 Inleiding	39
4.4.2 Huidige situatie	39
4.4.3 Gewenste situatie	40

4.5	<i>Veiligheid</i>	42
4.5.1	Inleiding	42
4.6	<i>Participatie en inspraak</i>	43
4.6.1	Inleiding	43
4.6.2	Huidige situatie	43
4.6.3	Gewenste situatie	43

Inleiding

Jeugd neemt een belangrijke plek in, in de gemeente Ameland. Een kwart (bijna 900) van de inwoners is in de leeftijd van 0 tot 23 jaar. In de zomerperiode wordt dit aantal vertienvoudigd door het toerisme wat het eiland bezoekt.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het algemene jeugdbeleid en de preventieve voorzieningen voor de jongeren die uit de boot dreigen te vallen. De gemeente heeft er een aantal wettelijke taken bij gekregen na invoering van de wet op jeugdzorg (per 1 januari 2005) en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (invoering per 1 januari 2007). De wettelijke taken hebben betrekking op preventieve taken, die nog verder ontwikkeld moeten worden. Deze notitie integraal jeugdbeleid is een uitwerking van het thema 3 van het WMO beleidsplan.

We willen niet uit het oog verliezen dat het met verreweg de meeste kinderen en jongeren op Ameland goed gaat. Maar voor het gedeelte van de jongeren waarover wij ons zorgen moeten maken zijn preventieve voorzieningen noodzakelijk. Daardoor wordt het mogelijk bedreigingen in hun ontwikkeling zoveel mogelijk weg te nemen.

Bij het jeugdbeleid gaat om kinderen en jongeren in de leeftijdscategorie van 0-23 jaar. Voor deze groep is in de gemeente Ameland een breed aanbod aan jeugdvoorzieningen zoals onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzalen, een goede sport infrastructuur en diverse vrijetijdsvoorzieningen. Daarnaast besteedt de gemeente Ameland structureel aandacht aan de gezondheid van zijn jeugd in elke leeftijdsfase, via de school, via de jeugdgezondheidszorg en via de gemeente zelf (bijvoorbeeld sportbeleid). Deze voorzieningen bieden aanknopingspunten en mogelijkheden voor het uitwerken van het preventieve jeugdbeleid.

Doel van de notitie

Het doel van deze notitie is het vormgeven en richting geven aan integraal jeugdbeleid op Ameland.

Totstandkoming notitie

Binnen de gemeentelijke organisatie is er interactief gecommuniceerd over de totstandkoming van de notitie. Verder is er een werkgroep jeugdbeleid gevormd. De werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de betrokken maatschappelijke organisaties die met de jeugd op Ameland werken, heeft meegedacht en meegepraat over de inhoud van notitie integraal jeugdbeleid. De werkgroep bestond uit de volgende organisaties: basis- en voortgezet onderwijs, sociaal cultureel werk, JGZ 0-4 jaar ('consultatiebureau'), GGD/JGZ, maatschappelijk werk.

Leeswijzer

De notitie bestaat uit twee delen. Deel 1 gaat in op de landelijke, provinciale en gemeentelijke visie, beleidsuitgangspunten en randvoorwaarden. Deel 2 gaat in op de concrete uitvoering van de vijf functies van integraal jeugdbeleid gekoppeld aan maatschappelijke thema's en de onderstaande beleidsterreinen:

1. Opvang en onderwijs
2. Opvoeding en preventieve Gezondheidszorg
3. Vrije tijd
4. Werk
5. Veiligheid
6. Participatie en inspraak

DEEL 1: Landelijk, provinciaal en gemeentelijk kader (visie, beleidsuitgangspunten en randvoorwaarden)

Hoofdstuk 1. Landelijk en provinciaal kader

1.1 Gemeente is verantwoordelijk voor (preventief) jeugdbeleid

De gemeente is verantwoordelijk om jeugdbeleid te ontwikkelen en uit te voeren. Dit is wettelijk vastgelegd. De Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) die per 1 januari 2007 is ingevoerd beschrijft negen prestatievelden. Belangrijk uitgangspunt in de WMO is dat gemeenten het mogelijk moeten maken dat alle inwoners maatschappelijk kunnen meedoen en dat er voor kwetsbare groepen extra aandacht is. Prestatieveld 2 en 3 gaan met name in op preventief jeugd(beleid):

- (2) Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden;
- (3) het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.

De Wet op de Jeugdzorg die 1 januari 2005 in werking is getreden heeft een duidelijke relatie met de WMO (in prestatieveld 2 en 3). Dit betekent dat de vijf functies van jeugdbeleid nu deel uit maken van de WMO. De vijf functies van het jeugdbeleid maken duidelijk wat, voorliggend aan de jeugdzorg, een adequaat sluitend voorzieningenniveau voor lokaal jeugdbeleid is. Dit betekent een aanbod dat minimaal voor kinderen, jongeren en hun ouders beschikbaar en vrij toegankelijk moet zijn om problemen bij het opgroeien en opvoeden te voorkomen, te signaleren en zoveel mogelijk te verhelpen.

De vijf functie van jeugdbeleid:

I. Informatie en advies

Bij deze functie gaat het zowel om ongevraagde informatie over opvoeden en opgroeien (voorlichting), als om het beantwoorden van specifieke vragen van ouders en jeugdigen. Voor zowel ouders als jeugdigen is een groot assortiment algemene opvoedingsvoorlichting beschikbaar, bijvoorbeeld via de media, openbare bibliotheken en het internet. De rol van de gemeente blijft in principe beperkt tot het opsporen en wegwerken van lacunes in het algemene voorlichtingsaanbod. Informatiepunten, maar ook groepsvoorlichting en oudercursussen kunnen in dit verband een rol vervullen.

II. Signaleren

Hierbij gaat het om het vroegtijdig signaleren van problemen van jeugdigen en opvoeders, ook als de betrokkenen die problemen zelf wellicht (nog) niet goed onderkennen. Hierbij is ook aandacht voor (beginnende) delinquentie op zijn plaats. Beroepskrachten van algemene voorzieningen, vooral die in de jeugdgezondheidszorg en het onderwijs, komen in hun dagelijks werk tal van probleemsignalen tegen. De rol van de gemeente is er voor te zorgen dat de betrokken instellingen in staat zijn tot vroegtijdig signaleren en daartoe overgaan.

III. Toeleiding naar het hulpaanbod

Nadat een vraag of probleem is gesignaleerd, hetzij door een jeugdige of ouder, hetzij door anderen, moet zo snel mogelijk hulp worden geboden. Dit vereist in de eerste plaats dat het ondersteunings- en zorgaanbod inzichtelijk is, zowel voor hulpvragers als voor beroepskrachten. Een onmisbaar hulpmiddel hierbij is een 'sociale kaart'. Dat is een overzicht van alle beschikbare vormen opvoed- en opgroeihulp, inclusief die van bureau jeugdzorg en het Algemeen Maatschappelijk Werk. Medewerkers van lokale voorzieningen moeten globaal kunnen inschatten welke problematiek aan de orde is en

welke hulp daarbij past. Vaak hebben zij behoefte hierover met andere beroepskrachten te overleggen, bijvoorbeeld in een zorgadviesteam in het onderwijs. Bureau jeugdzorg en de jeugdgezondheidszorg kunnen in dit verband een consultatierol vervullen. Tot slot is het van groot belang goede afspraken te maken over verwijzing van ouders en jeugdigen, zowel naar lokale vormen van opvoed- en opgroeiondersteuning als - bij ernstige problemen - naar bureau jeugdzorg en het advies- en meldpunt kindermishandeling. De rol van de gemeente is er voor te zorgen dat instellingen in staat zijn tot snelle en adequate verwijzing naar het hulpaanbod, maar ook om voor een sociale kaart te zorgen.

IV. Licht pedagogische hulp

Dit betreft kortdurende advisering en lichte hulpverlening op momenten dat de opvoeding dreigt te stagneren. Pedagogische hulp bestaat in veel verschillende vormen. Voor ouders wordt gedacht aan pedagogische spreekuren in bijvoorbeeld een opvoedsteunpunt. Belangrijk is dat alle ouders daar bekend mee zijn en er terecht kunnen, ongeacht de leeftijd van hun kind(eren). Ook het algemeen maatschappelijk werk en het schoolmaatschappelijke werk kunnen pedagogische hulp aanbieden. Nauwe samenwerking met bureau jeugdzorg kan zo nodig zorgen voor een versnelde en 'warme' overdracht van cliënten naar de jeugdzorg. Dit komt de effectiviteit en slagvaardigheid van de hulpverlening ten goede. De rol van de gemeente is zorg te dragen dat deze voorziening, afhankelijk van het ambitieniveau, beschikbaar is.

V. Coördinatie van zorg op lokaal niveau

Hierbij gaat het om hulp aan gezinnen met meervoudige problematiek, die geen greep hebben op de eigen situatie. Deze gezinnen hebben te maken met diverse instanties en hulpverleners. Bijvoorbeeld in verband met schuldsanering, huisvesting, verslaving en problemen op school. Vaak hebben de betrokken gezinnen weerstanden tegen professionele hulpverlening. Het is de rol van de gemeente ervoor te zorgen dat lokale instellingen afspraken maken over het bij elkaar brengen van afzonderlijke probleemsignalen van/over het gezin en het onderling afstemmen van de hulpverlening. Een aantal gemeenten experimenteert met een centraal meld- en coördinatiepunt of staat op het punt tot invoering ervan. Als het een gezin betreft met een indicatie voor jeugdzorg, gaat bureau jeugdzorg na wie de coördinatie het beste op zich kan nemen. Belangrijk is dat degene die coördineert, het vertrouwen van het gezin heeft.

1.2 Samenhang tussen de vijf functies van jeugdbeleid

De gemeente heeft een regierol bij het aanbrengen van samenhang tussen de vijf genoemde functies. Verschillende gemeenten werken met netwerken die signalerende en coördinerende functies vervullen. Het meest effectief zijn netwerken rondom vindplaatsen van (potentiële) problemen: consultatiebureaus, peuterspeelzalen, kinderopvang, scholen en dorpen. De gemeentelijke regierol houdt in dat de gemeente de betrokken voorzieningen bijeenbrengt met het doel een samenhangend systeem van opvoed- en opgroeiondersteuning te realiseren. Dit systeem moet zijn afgestemd op de lokale situatie en het jeugdzorgaanbod. De regierol beperkt zich niet tot voorzieningen die onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid vallen, maar bestrijkt ook voorzieningen waar de gemeente geen directe zeggenschap over heeft, zoals scholen, politie, huisartsen en de strafrechtketen. Om goed te kunnen regisseren, moet de gemeente een helder beeld hebben van de capaciteiten en (financiële) mogelijkheden van alle betrokken voorzieningen. Op basis daarvan kunnen de instellingen afspreken wie welke bijdragen levert. Hierbij kan het gaan om inzet van uren, inhuren van expertise, beschikbaar stellen van geld.

Dit leidt tot de volgende conclusies, voor gemeente Ameland:

- Op dit moment is er nog onvoldoende samenhang in de plaatselijke voorzieningen als het over de taken in het kader van de preventie gaat. Afspraken tussen de ketenpartners daarover zijn noodzakelijk. Wat zij als hulpverleners doen zal in een centraal kinddossier terecht moeten komen.
- Daarnaast kan de informatievoorziening over opvoeden en opgroeien binnen de gemeente worden verbeterd.
- Binnen de jeugdketen wordt nog onvoldoende gesignaleerd en weten niet alle professionals in het veld waar ze met hun signalen terecht kunnen.
- De coördinatie van de zorg en hulpverlening is nog onvoldoende structureel geregeld.

1.3 Jong in Fryslân (JiF)

JiF was een provinciaal dekkend programma dat de hiervoor genoemde vijf gemeentelijke functies in onderlinge samenhang beter probeerde vorm te geven. Door de gemeentelijke functies in onderlinge samenhang uit te voeren, ontstaat er een lokaal en/of regionaal systeem van opvoed- en opgroei-ondersteuning met een eigen identiteit. De aansluiting met jeugdzorg wordt eenduidiger. Afspraken rond verwijzing en terugkoppeling kunnen eenvoudiger worden gemaakt, nagekomen en getoetst. Door de onderlinge samenhang van de gemeentelijke functies zal het preventieve aanbod beter op elkaar aansluiten en zal er meer gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden op lokaal en regionaal niveau. Naar verwachting zal de doorstroom naar de geïndiceerde jeugdzorg hierdoor verminderen. JiF zal uiteindelijk leiden tot de ontwikkeling van een centrum voor Jeugd en Gezin dan wel de vormgeving van de functie van een centrum voor Jeugd en Gezin.

Het project JIF liep tot en met 2008. In 2008 maakte de gemeente Ameland in dit kader gebruik van subsidie via JIF. Het project heet Jong in Ameland. Het is de bedoeling binnen het kader van JIF en het toekomstige Centrum voor Jeugd en Gezin in eerste instantie een breed Zorg Advies Team voor Jeugd op Ameland op te zetten. Dit is de opmaat voor de opzet van het Centrum voor Jeugd en Gezin c.q. de invulling van de functie Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) op Ameland. Met de invoering van dit scenario wordt de basis gelegd voor de opzet van CJG.

1.4 (Centrum voor) Jeugd en Gezin (CJG)

De Centra voor Jeugd en Gezin zijn één van de belangrijkste beleidsprioriteiten van de komende jaren van het programmaministerie jeugd en gezin. Voor de totstandkoming van CJG's zal worden samengewerkt met gemeenten, provincies en uitvoerende maatschappelijke organisaties. Met het programma jeugd en gezin kiest het kabinet voor een nieuwe aanpak die regie, samenwerking en het overstijgen van deelbelangen in het belang van de jeugd en hun gezinnen mogelijk maakt. Bij de totstandkoming van de centra zal nauw worden aangesloten bij de bestaande ontwikkelingen en initiatieven in kader van stroomlijnen van het jeugdbeleid op lokaal en provinciaal niveau zoals bijvoorbeeld in Friesland de ontwikkelingen rond Jong in Fryslân (JiF) en zorgadviesteams (ZAT's) vanuit het onderwijs. Het Elektronisch Kinddossier en de verwijsindex zijn hierbij belangrijke ondersteunende instrumenten die in de komende jaren worden geïmplementeerd. Het Elektronisch Kinddossier betreft digitalisering van kinddossiers van de jeugdgezondheidszorginstellingen, zodat koppeling van de bestanden beleidsgegevens oplevert. De verwijsindex is een digitaal meldpunt, waarbij na twee meldingen over een bepaalde jongere een signaal naar hulpverleners uitgaat.

De gemeente Ameland ziet de opzet van het CJG op Ameland als een groeimodel. Vanuit de doelstellingen van JIF en de opzet van een breed ZAT/CJG voor jeugd (kern) wil de gemeente in samenspraak met de betrokken maatschappelijke organisaties het CJG verder uitwerken. Dit zal er toe leiden dat aan de kern verschillende functies worden toegevoegd (o.a. integrale jeugdgezondheidszorg (iJGZ), informatie/advies/ondersteuning aan ouders en jeugd).

1.5 Rollen en verantwoordelijkheden van gemeente Ameland en maatschappelijke organisaties

De gemeente Ameland is verantwoordelijk voor het vormgeven (de visie) en het implementeren van jeugdbeleid (wordt weergegeven in onder andere subsidierelaties).

De maatschappelijke organisaties bepalen hoe zij de visie van de gemeente omzetten in interventies (denk hierbij aan het inzetten van de methode Voor- en Vroegschoolse Educatie-programma). Vervolgens voeren zij deze interventie uit.

Het is belangrijk dat de jeugd en ouders hierbij invloed (participatie en inspraak) kunnen uitoefenen op zowel het beleid van de gemeente als op de uitvoerings-praktijk van de maatschappelijke organisaties. (Zie onderstaande schema).

Rol gemeente	Rol maatschappelijke organisaties: Professionele en vrijwilligersorganisaties
Stap A : vormgeving van beleid	Stap C : wat doen wij nu precies
Stap B : implementatie van beleid	Stap D : hoe doen wij dat
Ouders en jeugd	

Hoofdstuk 2. Visie op integraal jeugdbeleid op Ameland

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de visie, de beleidsuitgangspunten en de doelen in het jeugdbeleid. Bij de visie en de doelstellingen is het belangrijk aan te sluiten bij de ontwikkelingsvoorwaarden zoals die in de nota 'Kansen voor kinderen', het landelijke programma voor jeugd en gezin, zijn geformuleerd voor elk kind (ongeacht culturele of fysieke gesteldheid). Deze voorwaarden zijn als volgt geformuleerd:

1. Gezond opgroeien: lichamelijk gezond, geestelijk gezond, gezonde leefstijl en continuïteit in opvoeding en verzorging.
2. Veilig opgroeien: geborgenheid en liefde, respect, grenzen bieden en structuur.
3. Steentje bijdragen: actieve betrokkenheid bij de maatschappij; meedenken en meedoen, actieve betrokkenheid in de naaste omgeving, positief gedrag en burgerschap.
4. Talenten ontwikkelen en plezier hebben: onderwijs/opleiding genieten en mogelijkheden voor sport, cultuur en recreatie, een stimulerende leefomgeving.
5. Goed voorbereid zijn op de toekomst: een startkwalificatie halen, werk vinden en in eigen levensonderhoud kunnen voorzien.

Het programma wordt uitgezet via drie lijnen:

1. Het gezin wordt opnieuw de belangrijke positie gegeven die het in de opvoeding heeft.
2. Er wordt preventief gewerkt; er komt een omslag naar het eerder opsporen en beter aanpakken.
3. De vrijblijvendheid is voorbij: ongewenste situaties duren niet voort, doorbraken moeten worden gerealiseerd. Dit geldt zowel voor zowel ouders als professionals en overheden.

2.2 Visie op integraal jeugdbeleid

Jeugdbeleid in gemeente Ameland bestrijkt alle activiteiten voor de jeugd van 0-23 jaar. Veel organisaties zijn, naast de gemeente en de jeugd zelf, betrokken en actief op het gebied van jeugd. De visie van het jeugdbeleid is:

"Het algemeen jeugdbeleid is er op gericht voorwaarden te scheppen om jeugdige burgers met uiteenlopende talenten en mogelijkheden toe te rusten voor een zo volwaardig mogelijke deelname aan de maatschappij. Kernbegrippen zijn: zelfstandigheid, zelfredzaamheid en sociale integratie."

2.3 Ambitieniveau

Voor de opzet van het beleid is het belangrijk dat de gemeente duidelijk is over haar ambitieniveau van het jeugdbeleid. De gemeente streeft het volgende ambitieniveau na:

- De gemeente is regisseur in het jeugdbeleid: de gemeente neemt de regie in het jeugdbeleid op zich. De gemeente is eindverantwoordelijk en de centrale plek voor alle beleidsterreinen die met jeugd te maken hebben.

- Er is één wethouder die verantwoordelijk is voor alle beleid tussen 0-23 jaar (dit is dus inclusief welzijn, onderwijs en zorg: JGZ, onderwijs, aansluiting jeugdzorg, kinderopvang, jeugd- en jongerenwerk, etc.).
- Er wordt gestreefd naar integrale jeugdgezondheidszorg 0-23 jaar.
- Er wordt gestreefd naar een samenhangend en afgestemd aanbod van opgroei- en opvoedingsondersteuning 0-23 jaar.
- De functie van een kindcentrum wordt vorm en inhoud gegeven. Van hieruit vindt op termijn de coördinatie van zorg rond jongeren 0-23 jaar plaats. JGZ, (school)maatschappelijk werk, etc. kunnen van hieruit hun werk doen en jongeren en ouders kunnen hier terecht voor informatie, advies en ondersteuning.
- Er zijn verspreid over de gemeente voorzieningen beschikbaar voor de activiteiten voor jongeren van diverse leeftijdsgroepen.
- Er komt een gemeentelijk netwerk waarbij maatschappelijke organisaties betrokken zijn als het gaat om jongeren en afstemming binnen het proces van signalering tot hulpverlening.
- Bij de ontwikkeling van nieuwe bestemmingsplannen wordt ruimte voor jongeren direct meegenomen (bijvoorbeeld speelplekken).

Via het ambitieniveau wordt geprobeerd problemen vroegtijdig te signaleren waardoor lichtere interventies ingezet worden. Hierdoor is in de toekomst waarschijnlijk minder zware zorg nodig. Verwachte lange-termijneffecten:

- Meer kinderen met een startkwalificatie wat hun kansen op de arbeidsmarkt bevordert.
- Minder gezondheidsproblemen, ook op latere leeftijd.
- Minder overlast en criminaliteit.

2.4 Beleidsuitgangspunten

De beleidsuitgangspunten zijn richtinggevend voor het (nader) ontwikkelen van jeugdbeleid, onafhankelijk van het door de raad gekozen ambitieniveau:

- a) Het kind /de jongere staat centraal.
- b) De levensloop van het kind/jongere als leidraad (doorlopende lijn 0-23 jaar).
- c) De primaire verantwoordelijkheid voor de jeugd ligt, afhankelijk van de leeftijd van de jongeren, bij de jongeren zelf en/of bij de ouders.
- d) De jongeren hebben zelf een belangrijke rol in het nemen van initiatieven.
- e) De gemeente streeft naar efficiënt en effectief beleid.
- f) De gemeente investeert in jongeren.
- g) De gemeente is aanvullend (t.a.v. ouders en particuliere activiteiten).
- h) De gemeente wil behouden wat goed is en vernieuwen wat beter kan.
- i) De gemeente heeft de intentie om, vanuit de zorg om jeugd, die voorzieningen te bieden die op de schaalgrootte van het eiland mogelijk is (voorbeeld: kinderen in primair onderwijs die specifieke zorg nodig hebben worden zo lang mogelijk op de basisscholen op het eiland opgevangen).
- j) De gemeente is voorwaardenscheppend met het doel dat het gezin en de jongere daarbinnen zo volwaardig mogelijk kunnen functioneren en zich ontplooiën.
- k) Jongerenoverlast dient in overleg met jongeren zelf tijdig en adequaat worden aangepakt.

2.5 Regisserende rol van de gemeente

Kinderen en jongeren moeten van jongs af aan worden ondersteund bij het benutten van kansen en het ontplooiën van mogelijkheden. Om de doelen in het jeugdbeleid te kunnen

realiseren, moet er sprake zijn van een goede onderlinge samenwerking tussen alle betrokkenen. Met betrekking tot die samenwerking vervult de gemeente een regisserende rol.

De regisserende rol van de gemeente richt zich op:

- a. Het scheppen van een helder kader voor de interne gemeentelijke organisatie en de uitvoerende organisaties die betrokken zijn bij het gemeentelijk jeugdbeleid.
- b. Het realiseren van een integrale aanpak zowel voor de beleidsontwikkeling als voor de beleidsuitvoering.
- c. Het monitoren en evalueren van de resultaten de beleidsuitvoering.
- d. Het tot stand brengen van samenhang en afstemming, afbakening op basis van de vijf gemeentelijke functies: informatie en advies, signaleren, toeleiding naar het hulpaanbod, licht pedagogische hulp, coördinatie van zorg op lokaal niveau.

2.6 Randvoorwaarden voor integraal jeugdbeleid

Bij het welslagen van integraal jeugdbeleid is het belangrijk rekening te houden met randvoorwaarden. Het gaat dan om de volgende randvoorwaarden:

- Eén coördinerend portefeuillehouder Jeugd (inclusief onderwijs).
- Eén coördinerend ambtenaar jeugdbeleid.
- Structureel overleg met betrokken ambtenaren en coördinerend portefeuillehouder jeugd.
- Daar waar nodig samenwerking met andere gemeenten (waar kunnen we elkaar versterken?).
- Daar waar nodig samenwerken met provincie Fryslân (waar kunnen we elkaar versterken?).
- Baseren van uitvoeringsnotities op de kadernota integraal jeugdbeleid.
- Ontwikkelen van een meerjarenplan/visie (inclusief begroting).
- Regelmatig informeren van de gemeenteraad.
- Voldoende (financiële) middelen om de doelen en resultaten te kunnen realiseren.
- Maatschappelijke organisaties betrekken bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van integraal jeugdbeleid.
- Jongeren, ouders/verzorgers betrekken bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van integraal jeugdbeleid.
- Het kunnen benoemen van verschillende beleidsterreinen binnen jeugdbeleid.
- Het volgen en evalueren van de doelen en resultaten van integraal jeugdbeleid.
- Benoemen wat goed gaat, verbeteren wat beter moet en dit communiceren naar maatschappelijke organisaties en burgers, wees trots op de gemeente.

2.7 Link met het beleidskader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De Wet maatschappelijke ondersteuning is een brede kaderwet die als kapstok dient voor de uitwerking van verschillende aan welzijn gerelateerde beleidsterreinen, waaronder het jeugdbeleid. In het beleidskader 2008-2012 Wmo van de gemeente Ameland is expliciet een thema geweid aan jeugd (thema 2: Opgroeien en Opvoeden Jeugd). Met de opzet van het jeugdbeleid, zoals met deze notitie wordt beoogd, wordt een groot deel van dit thema, zoals opgenomen in het Wmo-beleidskader, uitgewerkt. Met andere woorden: met de opzet van de notitie jeugdbeleid wordt invulling gegeven aan het beleidskader Wmo, thema 2 jeugd. In het Wmo-beleidskader zijn wat betreft de jeugd de volgende bestemmingen opgenomen:

In 2012 zijn we tevreden als:

- jeugd zo probleemloos mogelijk op kan groeien
- jeugd gebruik maakt van de mogelijkheden die de samenleving te bieden heeft om hun eigen kracht te ontwikkelen en te versterken
- jeugd en jongeren vroeg bewust zijn van het feit dat ze deel uit maken van de samenleving en daarin medeverantwoordelijkheid dragen
- ouders en gezinnen goed toegerust zijn voor hun verantwoordelijke opvoedingstaak
- de kansen groter zijn op vroege signalering als er iets mis dreigt te gaan om daarmee grotere problemen te voorkomen
- de functie van een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) op eilander schaal op een functionele wijze is vormgegeven.

DEEL 2: Uitwerking thema's/beleidsonderdelen jeugdbeleid Ameland 2009-2012

Hoofdstuk 3. Huidige actuele aspecten jeugdbeleid Ameland

3.1 Cijfers en gegevens

Op 1 januari 2009 zijn er jeugdigen van 0-23 jaar op Ameland:

-	0-4 jaar:	175
-	5-11 jaar:	314
-	12-15 jaar:	188
-	16-18 jaar:	79
-	19-23 jaar:	112

Opvallend is dat er vanaf de categorie 15-20 jarigen een 'knip' in het aantal jongeren ontstaat. Dit heeft te maken met de deelname aan het vervolgonderwijs en studie aan de vaste wal.

Op Ameland zijn de volgende (basis)voorzieningen voor de jeugd aanwezig:

- JGZ 0-4 jaar in Buren ('t Wantij) dat door JGZ van de HVD/GGD wordt uitgevoerd. Naast de reguliere taken van het consultatiebureau wordt een aanvullend deel uitgevoerd.
- Huisartsen in Ballum en Nes. De huisartsen zijn er in dit kader primair voor de jeugdgezondheid en de prenatale/verloskundige zorg.
- Eén kinderopvang (Sisa → "Eb en Vloed") in Hollum, één gastouderopvang in Ballum. Via de kinderopvang is dagopvang, voor- en naschoolse opvang en tussenschoolse opvang mogelijk.
- Drie peuterspeelzalen (in Hollum (2 groepen) en Nes (2 groepen) uitgevoerd door sociaal cultureel werk en in Buren (1 groep) uitgevoerd door 't Wantij). In het peuterspeelzaalwerk zijn drie ambitieniveaus (0, 1 en 2) beschreven¹. De peuterspeelzalen op Ameland zitten op ambitieniveau 1 dan wel zitten in verband met de toepassing van het project voor- en vroegschoolse educatie tussen ambitieniveau 1 en 2 in.
- Op Ameland zijn vier basisscholen (openbare basisscholen in Hollum (± 80 leerlingen) en Ballum (± 35 leerlingen), Protestant Christelijke basisschool in Hollum (± 65 leerlingen) en Rooms Katholieke basisschool (± 220 leerlingen) in Nes). Op de basisscholen worden gelet op de eilandsituatie bijna alle zorgleerlingen opgevangen. Alle basisscholen zetten stevig in op het beleid Weer Samen Naar School (WSNS). In verband met de overgang van peuterspeelzaal naar basisschool en het gezamenlijk uitvoeren van het project Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) is er regelmatig overleg tussen de peuterspeelzalen en de basisscholen.
- Op Ameland is één school voor voortgezet onderwijs in Nes (± 165 leerlingen). Ondanks de kleinschaligheid heeft de school een relatief breed aanbod met het doel de leerlingen zolang mogelijk verantwoord voortgezet onderwijs op het eiland te bieden. In verband met de doorstroming is er regelmatig overleg tussen de basisscholen en de school voor voortgezet onderwijs.
- JGZ van HVD/GGD verzorgt de uitvoering van het preventief gezondheidsbeleid op de basisscholen en de school voor voortgezet onderwijs. Een deel van de

¹ Zie rapport Nulmeting peuterspeelzaalwerk van Partoer CMO Fryslân (november 2005).

beschikbare uren van het maatschappelijk werk wordt jaarlijks ingezet voor de jeugd op Ameland.

- Maatschappelijk werk Fryslân heeft via het algemeen maatschappelijk werk en schoolmaatschappelijk werk contact met ouders en scholen bij problemen met opvoeden en opgroeien van jeugd. In dit kader verleent maatschappelijk werk direct eerstelijns hulp en worden er situaties doorverwezen naar een andere meer passende eerstelijns hulporganisatie dan wel doorverwezen naar bureau Jeugdzorg (tweedelijns hulp).
- Naast de basisvoorzieningen is het sociaal cultureel werk (SCW), los van de exploitatie van twee peuterspeelzalen ook nadrukkelijk voor de jeugd aanwezig. Het gaat hierbij voornamelijk om het organiseren van jeugdactiviteiten (zoals knutselclub, cursussen, jeugdsoos, etc.). Ook organiseert dorps huis 't Wantij jeugdactiviteiten (met name voor tieners). Er is momenteel een trend dat de jeugd tussen de ongeveer de 14 en 23 jaar eigen zogenaamde 'hangplekken' opzetten en steeds meer wegblijven uit de jeugd ontmoetingsplekken van SCW en 't Wantij.
- Is meer hulp nodig dan gemeentelijke voorzieningen kunnen bieden? Dan is Bureau Jeugdzorg Friesland de toegang voor alle geïndiceerde jeugdzorg in de provincie Friesland. Bureau Jeugdzorg geeft informatie, advies en indiceren voor jeugdzorg bij ernstige opvoed- en opgroei problemen. Ook voert bureau Jeugdzorg jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringstaken uit en fungeert de organisatie als Advies- en Meldpunt Kinder-mishandeling. Jeugdigen tot 18 jaar, hun ouders of opvoeders, maar ook anderen die (beroepsmatig) signaleren dat het mis gaat met de opvoeding of met volwassen worden, kunnen contact met bureau Jeugdzorg opnemen. Samen met de jeugdige en zijn ouders wordt gekeken welke hulp nodig is om de problemen aan te pakken.

Op het eiland zijn relatief veel sportvoorzieningen. Veel jeugd is lid van een sportvereniging en beoefent onder begeleiding één of meerdere sporten.

Ouders van jeugd met een beperking kunnen een beroep doen op MEE Friesland. MEE Friesland is een onafhankelijke organisatie die informatie, advies en ondersteuning biedt aan alle mensen met een beperking. Ook familieleden, professionals, gemeenten en andere organisaties die een vraag hebben of informatie zoeken zijn bij MEE van harte welkom. De ondersteuning van MEE is kosteloos, zodat iedereen er gebruik van kan maken.

Indien de eerstelijns hulp richting ouders en jeugd bij problemen niet voldoende is komt bureau Jeugdzorg in beeld.

3.2 Maatschappelijke thema's

Op 19 juni 2007 heeft de gemeente een themabijeenkomst jeugd beleid georganiseerd. Bij deze bijeenkomst waren alle maatschappelijke organisaties op het eiland aanwezig. Via een enthousiaste inbreng van alle partijen is er veel informatie beschikbaar gekomen. Deze informatie is naast andere zaken input voor de opzet van het jeugd beleid op Ameland. Tijdens de bijeenkomst zijn de volgende maatschappelijke thema's benoemd:

- Verbeteren/optimaliseren van het probleemloos opgroeien en opvoeden van jeugd.
- Inzicht in risicjongeren en het ontwikkelen van een ketenaanpak/-samenwerking om vroegtijdig te signaleren en te interveniëren en de processen te coördineren.
- Samenwerking ten behoeve van afstemming eerstelijns hulp (o.a. maatschappelijk werk en GGD/JGZ).

- Opvoedingsondersteuning realiseren voor ouders met kinderen/jongeren in de leeftijd van 4 tot 12 jaar. Nu is er alleen opvoedingsondersteuning voor ouders met kinderen van 0 tot 4 jaar.
- Alcoholproblematiek bij jeugd van 12 jaar en ouder (relatie met 'hangplekken' jeugd c.q. ontmoetingsplekken jongeren).
- Toegankelijk punt voor informatie, advies en ondersteuning van jongeren bij problemen met opgroeien en ouders bij problemen bij opvoeden.
- Bereiken en betrekken ouders in gevallen van problemen met opgroeien en opvoeden (versterken ouderverantwoordelijkheid).
- Rol en het niveau van het peuterspeelzaalwerk in relatie tot de onderwijsketen (doorgaande leerlijn).
- Stimuleren van de kansen van jongeren om in te stromen op de arbeidsmarkt.

De maatschappelijke thema's zijn thema's die de maatschappelijke organisaties op het eiland verbeterd willen zien.

3.3 Maatschappelijke organisaties

Bij de genoemde thema's in paragraaf 3.2 zijn de volgende maatschappelijke organisaties op het eiland betrokken:

- Consultatiebureau (signaleren problemen 0-4 jarigen bij opgroeien en opvoeden, bieden preventieve hulp, geven van voorlichting aan ouders, volgen ontwikkelingen 0-4 jarigen, afleggen huisbezoeken algemeen en probleemgezinnen, contacten met peuterspeelzalen en kinderopvang).
- Kinderopvang (opvang 0-4 jarigen, voor- en naschoolse opvang en voorschoolse en tussenschoolse opvang 4-12 jarigen)
- Basisscholen (onderwijzen en begeleiden 4-12 jarigen (basis = kerndoelen) ter voorbereiding op voortgezet onderwijs en maatschappij, opzet en uitvoeren zorgstructuur ten behoeve van (extra) hulp/zorg aan zorgleerlingen, vindplaats 0-12 jarigen met problemen).
- School voor voortgezet onderwijs (onderwijzen en begeleiden 12-16 jarigen ter voorbereiding op voortgezet onderwijs aan de vaste wal en de maatschappij, opzet en uitvoeren zorgstructuur aan leerlingen die met extra ondersteuning diploma kunnen halen, vindplaats tieners met problemen).
- Sociaal cultureel werk (exploitatie peuterspeelzalen (opvang peuters voor twee dagdelen per week, aandacht voor voorschoolse educatie), kinderwerk 4-12 jarigen (stimulering van ontmoeting, ontwikkeling en vorming), jongerenwerk 12 jaar en ouder (in beeld houden jongeren + activiteiten ter stimulering van ontmoeting).
- Peuterspeelzaal 't Wantij (zie peuterspeelzaal bij sociaal cultureel werk).
- GGD/JGZ (gezondheidsonderzoek en advies basisscholen en school voortgezet onderwijs, basispakket + eventueel pluspakket, afstemming met consultatiebureau (gezondheidsonderzoek en advies 0-4 jarigen), betrokken in zorgadviesteams, verlenen aan eerstelijns hulp aan jeugd en ouders)
- Algemeen maatschappelijk werk (verlenen eerstelijns hulp aan jeugd en ouders, veelal deelname in zorgadviesteams jeugd, doorverwijzing naar andere eerstelijns hulp en bureau jeugdzorg (toeleiding naar tweedelijns hulp).
- Huisarts : jeugdgezondheid en prenatale/verloskundige zorg
- Bureau Jeugdzorg
- MEE Fryslân
- Politie.

Hoofdstuk 4. Uitwerking beleidsonderdelen jeugdbeleid

Het is belangrijk de in de leeswijzer genoemde beleidsonderdelen uit te werken. Het is hierbij wenselijk vanuit de visie, de uitgangspunten, de randvoorwaarden en de genoemde maatschappelijke thema's de uitwerking in concrete activiteiten te realiseren.

4.1 Opvang en onderwijs

4.1.1 Inleiding

Opvang en onderwijs zijn als taken goed te bundelen, juist als het om de uitvoering van de gemeentelijke preventieve taken van het jeugdbeleid gaat. De opvanglocaties voor jeugd en de scholen op het eiland zijn de vindplaatsen van kinderen en leerlingen met achterstanden in hun ontwikkeling en met problemen met opgroeien en opvoeden. Het is wenselijk dat er preventieve interventies (gemeentelijke wettelijke taken) plaatsvinden. Het gaat hierbij om signaleren, pedagogische hulp, verstrekken en verwijzen naar de juiste hulp en de coördinatie van de hulp. De bedoeling is om de achterstanden en problemen te verkleinen c.q. weg te werken. Voor zover er al sprake is van een goede invulling van deze functies binnen de afzonderlijke voorzieningen, is de onderlinge samenhang daarvan nog onvoldoende een feit.

Gezien het uitgangspunt dat op gemeentelijk terrein prioriteit komt te liggen bij de jonge kinderen, staat de gemeente zo mogelijk verdergaande professionalisering van het peuterspeelzaalwerk voor. De uitwerking van de professionalisering komt in een nieuwe notitie over peuterspeelzalenbeleid terug.

Naast het signaleren is het noodzakelijk dat de partijen in de opvang en het onderwijs zoveel mogelijk in staat zijn problemen zelf op te lossen of goed te verwijzen. De ontwikkeling van brede scholen draagt aan deze ontwikkeling bij. Vaak bestaat een brede school uit basisonderwijs, peuterspeelzaal en kinderopvang. Bij brede scholen is het mogelijk om de informatie-uitwisseling en signalering beter tot stand te brengen. Regelmatig komt het voor dat er vanuit de brede school contacten worden gelegd met vrijetijdsvoorzieningen zodat er sprake is van dagarrangementen. Elke voorziening is op zich een vindplaats voor het signaleren van risico's en/of problemen van jeugdigen en hun opvoeders. Daarvoor is het niet noodzakelijk dat alle voorzieningen (altijd) in hetzelfde gebouw zijn ondergebracht, maar enige nabijheid van elkaar en in ieder geval samenwerking zijn wel gewenst.

4.1.2 Huidige situatie

Opvang:

Peuterspeelzalen:

- Op Ameland is verspreid over het eiland een dekkend netwerk aan peuterspeelzalen.
- De peuterspeelzalen worden gesubsidieerd door de gemeente. Daarnaast betalen de ouders van de peuters een eigen bijdrage.

- Een hoog percentage van de 2,5 – 4 jarigen (rond de 90%) bezoekt de peuterspeelzalen. Dit is zeer hoog. Vanuit de gedachte 'doorgaande leerlijn' wordt de deelname aan de peuterspeelzaal door de gemeente gestimuleerd.
- De peuterspeelzalen voldoen aan de kwaliteitseisen die worden gesteld aan het personeel en de huisvesting passend bij ambitieniveau 1 peuterspeelzaalwerk. In het peuterspeelzaalwerk zijn drie ambitieniveaus (0, 1 en 2) beschreven². In verband met toepassing van het project voor- en vroegschoolse educatie en de samenwerking met de basisscholen tussen ambitieniveau 1 en 2 in.
- De peuterspeelzalen zijn voor een deel in staat tot signalering van problemen en maken in meer of mindere mate gebruik van een peutervolgsysteem en peutertoets.
- Ten behoeve van het basisonderwijs vullen de peuterspeelzalen een overdrachtsformulier in.
- Op alle peuterspeelzalen wordt in het kader van de voorschoolse educatie gewerkt met de methode "Ik ben Bas". Hiervoor stelt de gemeente extra financiële middelen beschikbaar (2 uur extra per groep, per week). Samen met de groepleerkrachten van de basisscholen volgen de peuterleidsters indien mogelijk gerichte cursussen/trainingen.
- Gelet op alle ontwikkelingen is er enige onzekerheid over het toekomstig ambitieniveau, de visie en het beleid van het peuterspeelwerk op Ameland. Het is gewenst hierover duidelijkheid te geven (inclusief opzet verordening).
- Op dit moment wordt gewerkt aan een harmonisatiewet voor de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk. Dit betekent dat beide voorzieningen in de toekomst onder dezelfde wettelijke noemer vallen. Het is nodig de samenwerking tussen de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk te verstevigen.
- De peuterspeelzalen hebben wel overleg of informatie uitwisseling met JGZ. Vroegtijdige signalering van ontwikkelings-, opvoedings-, en gedragsproblemen zou meer gestalte moeten krijgen.
- Eenmaal per jaar is er overleg tussen JGZ 0-4 jaar en de peuterspeelzalen (casusbespreking). Verpleegkundige JGZ 0-4 jaar bezoekt peuterspeelzalen tweemaal per jaar.

Kinderopvang:

- Op Ameland wordt via de Stichting Sisa de kinderopvang verzorgd. De kinderopvang heeft een eigen locatie (Eb en Vloed) in Hollum. Daarnaast is er in Ballum via Sisa een gastouderbureau voor kinderopvang.
- De kinderopvang heeft een capaciteit van 12 zogenaamde kindplaatsen. Hiervan zijn op 1 januari 2009 ongeveer 10 kindplaatsen bezet. In verband met het inschakelen van de buitenschoolse en tussenschoolse opvang van kinderen tussen 4 en 12 jaar worden er meer kindplaatsen bezet. Voor de buitenschoolse en tussenschoolse opvang in Hollum werkt de kinderopvang samen met de Stichting Sociaal Cultureel Werk en maakt het gebruik van ruimte van Ons Hol.
- Het gastoudergezin kan op enige moment maximaal 5 kinderen opvangen. Er worden absoluut gezien iets meer dan 5 kinderen opgevangen, maar op enig moment nooit meer dan 5.
- De gemeente is verantwoordelijk voor de controle op en registratie van de opvang. De organisatie opereert zelfstandig. Namens de gemeente verzorgt de HVD/GGD de controle op de opvang.
- De kinderopvang heeft ook overleg of informatie uitwisseling met JGZ. Vroegtijdige signalering van ontwikkelings-, opvoedings-, en gedragsproblemen zou meer gestalte moeten krijgen.
- Er vindt geen structurele informatieoverdracht plaats wanneer kinderen van de kinderopvang naar het basisonderwijs gaan.

Onderwijs:

² Zie rapport Nulmeting peuterspeelzaalwerk van Partoer CMO Fryslân (november 2005).

Basisonderwijs:

- Verdeeld over het eiland zijn er 4 basisscholen op Ameland (twee in Hollum, één in Ballum en één in Nes).
- In verband met de doorgaande leerlijn c.q. sluitende aanpak is er incidenteel overleg met de voorschoolse opvang. In het kader van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) is dit overleg met de peuterspeelzalen sterker dan met de kinderopvang. Het is nodig dit overleg te intensiveren en mee te structureren.
- Iedere school heeft een schoolplan met een uitgesproken pedagogische, didactische visie.
- In het kader van Gemeentelijk Onderwijs Achterstanden (GOA) stelt de gemeente jaarlijks financiële middelen beschikbaar voor logopedische screening in de groepen 2, voor screening motorische remedial teaching (MRT-screening) in de groepen 4 en voor leerlingbegeleiding. Indien nodig wordt de MRT-screening eerder dan groep 4 uitgevoerd. Deze investering is effectief. Continuering is wenselijk. In het basisonderwijs is er naar aanleiding van de MRT-screening in sommige gevallen wel behoefte aan behandelingen in het kader van MRT, waarbij de ouders deels financieel worden gecompenseerd. Daarnaast is het wenselijk dat de screeningsrapporten van logopedie en MRT structureel zowel met de ouders als de groepsleerkrachten/Interne begeleiders (IB-ers) worden besproken.
- Alle vier basisscholen werken met een leerlingvolgsysteem. In verband met de doorgaande leerlijn zijn de leerlingvolgsystemen van de basisscholen, het peutervolgsysteem van de peuterspeelzalen en het kindvolgsysteem, los van het gegeven of deze systemen structureel bij de peuterspeelzalen en de kinderopvang worden toegepast, onvoldoende op elkaar afgestemd.
- Alle vier de basisscholen passen hetzelfde zorgbeleid in het kader van WSNS toe. Dit beleid wordt gecoördineerd door de IB-ers op de scholen. Op basis van dit beleid zijn de basisscholen in staat een deel van de voorkomende ontwikkelingsachterstanden weg te werken. Met sommige problemen, achterstanden en ontwikkelingen worstelen de basisscholen, omdat ze de expertise missen. Deze expertise zou door externe deskundigen geleverd kunnen worden. De opzet van een Zorg Advies Team (ZAT) voor jeugd kan hiervoor een oplossing bieden. Op dit moment is er incidenteel overleg/afstemming over probleemgevallen tussen de IB-ers van de basisscholen en de maatschappelijk werken en verpleegkundige van GGD/JGZ.
- Vroegtijdige signalering van mogelijke ontwikkelings-, opvoedings-, en gedragsproblemen is voor het personeel in de basisscholen lastig. Dit zou meer gestalte moeten krijgen.

Voortgezet onderwijs:

- Er is op Ameland één school voor voortgezet onderwijs (BWS → VMBO).
- De school heeft relatief gezien een breed aanbod. In de bovenbouw (klassen 3 en 4) kent de school de afsluiting Vmbo-theoretische leerweg en de Vmbo-kader- of Vmbo-basisberoepsgerichte leerweg van de sectoren Zorg & Welzijn en Consumptief.
- Er wordt gewerkt met een leerlingvolgsysteem.
- Aan leerlingen 'aan de bovenkant' kunnen de eerste drie klassen op Havo/Vwo-niveau worden onderwezen/begeleid. Na de tweede of de derde klas kunnen deze leerlingen doorstromen naar klas 3 of 4 van Havo/Vwo aan de wal. Ook leerlingen aan de onderkant (zorgleerlingen en/of leerlingen met gedragsproblemen) kunnen tot op zekere hoogte naar de school op Ameland. Hierbij kan de school een beroep doen op de eigen opgebouwde expertise, als die van het samenwerkingsverband vo/svo Noordoost Friesland. Tevens heeft het maatschappelijk werk een plek in de school. Sinds 2004 heeft de school een licentie voor leerwegondersteunend onderwijs. Voor leerlingen met deze indicatie ontvangt de school extra middelen voor interne begeleiding. Het komt voor dat de school in de eerste twee leerjaren

- leerlingen voor praktijkonderwijs opvangt. Dit trekt een zware wissel op het personeel. Er is sprake van heterogene klassen in met name de onderbouw.
- Binnen het samenwerkingverband vo/vso bestaat sinds kort een opvangmogelijkheid voor leerlingen die tijdelijk extra zorg nodig hebben. Het gaat om jongeren die tijdelijk uit de eigen groep gehaald moeten worden (Reboundvoorziening). Omdat deze voorziening aan de wal is, zijn ouders minder bereid om hun kinderen, die dit wel nodig hebben, hieraan te laten deelnemen. Dit is een knelpunt voor de school, deze leerlingen blijven nu in de klassen meedraaien.
 - In verband met de doorgaande leerlijn is bij overgang van leerlingen van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs overleg tussen de IB-ers van de basisscholen en de zorgcoördinator van de BWS. Via de resultaten van de drempeltoets wordt een indeling voor vervolgonderwijs van de leerlingen gemaakt. Er wordt gewerkt met een digitaal dossier. Dit moet nog verder worden uitgewerkt/gestructureerd.
 - In verband met de doorgaande leerlijn bij overgang van leerlingen van de BWS naar Mbo aan de wal is er overleg tussen de decaan van de BWS en de *decaan* op het Mbo. Bij de overdracht moet ook de overdracht naar de Havo/Vwo worden betrokken (inclusief de GGD/JGZ) en moet het proces meer worden gestructureerd.
 - De school mist specifieke orthopedagogische deskundigheid en heeft hier in bepaalde situaties behoefte aan.
 - In de school functioneert een ZAT (bespreken probleemsituaties + afstemming proces hulpverlening). Naast de zorgcoördinator van de school maakt het maatschappelijk werk en de GGD/JGZ onderdeel uit van het ZAT. Op afroep schuiven de leerplichtambtenaar en de politie aan. Er bestaat behoefte aan verbreding van het ZAT voor de jeugd op Ameland.

Verbeterpunten:

- Ontwikkelen van een toekomstvisie voor het peuterspeelzaalwerk en de samenwerking met de kinderopvang.
- Doorgaande leerlijn van kinderen op Ameland (van kinderopvang/peuterspeelzaal naar basisschool, van basisschool naar BWS of voortgezet onderwijs aan de vaste wal, van BWS naar voortgezet onderwijs aan de vaste wal).
- Vroegtijdig signaleren van mogelijke ontwikkelings-, opvoed- en gedragsproblemen onder jeugd.
- Screeningsrapporten logopedie en MRT meer gaan zien als een advies voor interventies richting basisschool en ouders.
- Opzet van een efficiënt en effectief netwerk voor de vijf speerpunten van preventief jeugdbeleid en informatie, advies en ondersteuning aan ouders bij problemen met opvoeden en jeugd bij problemen met opgroeien.
- Samenwerking tussen de basisvoorzieningen voor jeugd op het eiland in relatie tot opzet 'brede school'.
- Informatie/advies over reis- en verblijfsvoorzieningen en verblijfs- c.q. opvangmogelijkheden op het eiland voor gehandicapte (verstandelijk en/of lichamelijk) kinderen.
- Begeleiding zorg- c.q. probleemleerlingen in eerste jaar in voortgezet onderwijs aan de vaste wal.

4.1.3 Gewenste situatie

Activiteit 1:

Opzetten van de toekomstvisie voor het peuterspeelzaalwerk en de samenwerking met de kinderopvang.

Beleidsonderdelen:

- Aangeven van het toekomstig ambitie niveau peuterspeelzaalwerk en de daarbij behorende kwaliteitsnormen voor personeel, materieel en huisvesting.
- Opstellen verordening peuterspeelzaalwerk.
- Uniforme tussentijdse toetsing ontwikkeling peuters en uniforme overdracht (inclusief formulier/dossier) van peuterspeelzalen naar basisscholen.
- Bepalen toekomstige subsidiëring peuterspeelzaalwerk op basis van toekomstvisie.
- Vroegtijdig bereiken van doelgroepkinderen in achterstandsituaties (VVE).
- In de lokale situatie invulling geven aan de toekomstige harmonisatiewet kinderopvang-peuterspeelzalen.

Participanten:

Kinderopvang, peuterspeelzalen, gemeente.

Financiën:

Via subsidie van de gemeente (± € 6.200,- per groep, per jaar) en ouderbijdragen worden de exploitaties van de peuterspeelzalen gefinancierd. De subsidie vanuit de gemeente is gebaseerd op normen gekoppeld aan het niveau van de peuterspeelzalen. Verhoging van het ambitieniveau in verband met VVE en afstemming/samenwerking met basisscholen en kinderopvang vraagt om een hogere subsidiëring. Vooralsnog is nog niet bekend of verhoging van de subsidiëring aan de orde is. Dit hangt af van de toekomstvisie.

Los van de algemene subsidie ontvangen de peuterspeelzalen in het kader van VVE extra subsidie ter hoogte van de inzet van één extra uur (peuterleidster) per groep, per week (± € 10.000,- op jaarbasis).

De gemeente is niet verplicht de kinderopvang te subsidiëren. De gemeente Ameland heeft dit de afgelopen jaren wel ruimhartige gedaan (± € 40.000,- per jaar) om de kinderopvang op Ameland op te zetten en een kans van slagen te geven. De kinderopvang op Ameland kan meer en meer kostendekkend functioneren. De subsidie wordt nu tot en met 2010 afgebouwd.

De samenwerking tussen de kinderopvang en de peuterspeelzalen vraagt om de opzet van een nieuwe/vernieuwde organisatie en kan financiële consequenties met zich meebrengen. Deze zullen met name door of via de betreffende organisaties (kinderopvang en peuterspeelzalen) moeten worden gefinancierd.

Tijdsplanning:

Voorlopig uitgaan van het opstellen van de visie op, de verordening over en het subsidiebeleid voor peuterspeelzaalwerk in 2010. Dit is afhankelijk van de duidelijkheid over de inhoud van de Harmonisatiewet kinderopvang-peuterspeelzalen. Op basis hiervan wordt ook de nieuwe/vernieuwde organisatie gekoppeld aan kinderopvang en peuterspeelzalen moeten worden opgezet.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- Duidelijke visie op het niveau en de organisatie van de peuterspeelzalen (vertaalt in een verordening) en zonodig verdere professionalisering van de peuterspeelzalen.
- Subsidiëring van de peuterspeelzalen door gemeente.
- Inhoud van de Harmonisatiewet kinderopvang-peuterspeelzalen en continuïteit in de samenwerking tussen kinderopvang en de peuterspeelzalen.

Activiteit 2:

Opzetten van de doorgaande leerlijn van kinderen op Ameland via afspraken tussen de betreffende maatschappelijke organisaties.

Beleidsonderdelen:

- Invoering dan wel verbetering van de toepassing van een kind-/peutervolgsysteem in de kinderopvang en de peuterspeelzalen die aansluit bij de leerlingvolgsystemen van de basisscholen.
- Structureren overdracht via toepassing digitaal dossier (zo mogelijk) en overdrachtsgesprekken tussen betreffende maatschappelijke organisaties (kinderopvang/peuterspeelzaal en basisschool, basisschool en school voor voortgezet onderwijs, school voor voortgezet onderwijs en vervolgonderwijs aan de vaste wal).
- Invoering beleid waarin sprake is van terugkoppeling van de ontwikkeling van het kind naar de ouders.

Extra begeleiding van leerlingen in het eerste jaar aan vaste wal door mentor betreffende school en GGD/JGZ → zie activiteit 8.

Participanten:

Kinderopvang, peuterspeelzalen, basisscholen, school voor voortgezet onderwijs, gemeente, scholen voortgezet onderwijs aan vaste wal en GGD/JGZ.

Financiën:

In dit kader gaat het met name om het maken van uniforme afspraken tussen de betreffende maatschappelijke organisaties. De beleidsonderdelen passen primair bij de 'normale bedrijfsvoering' van deze organisaties. De basisscholen werken al met een leerlingvolgsysteem. Indien nodig kan de gemeente extra geld beschikbaar stellen voor de aanschaf van kind-/peutervolgsysteem voor kinderopvang en peuterspeelzalen (± € 3.000,-) en het ontwikkelen van een digitaal overdrachtdossier (± € 1.000,-).

Tijdsplanning:

Start in 2009.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- Toepassing van kindvolgsysteem in kinderopvang en peuterspeelzalen.
- Structurele overdracht via gesprek en (digitaal) overdrachtdossier van kinderen van kinderopvang en peuterspeelzalen naar basisscholen, van basisscholen naar school voor voortgezet onderwijs op eiland, van voortgezet onderwijs op eiland naar voortgezet onderwijs aan vaste wal.
- Extra begeleiding zorg-/probleemleerlingen in eerste jaar aan de vaste wal.

Activiteit 3:

Vroegtijdig signaleren van mogelijke ontwikkelings-, opvoed- en gedragsproblemen onder jeugd. Het jeugdbeleid en het beleid jeugdgezondheidszorg is naast preventieve activiteiten primair gericht op het verhelpen van problemen bij jeugd en, indien het probleem niet via de eigen 'bedrijfsvoering' kan worden opgelost, de afstemming hierin tussen de verschillende maatschappelijke organisaties. Hieraan vooraf gaat het signaleren van problemen. Het is lastig om problemen in dit kader altijd te signaleren.

Beleidsonderdelen:

- Scholen van personeel van het consultatiebureau, de kinderopvang en de peuterspeelzalen op het gebied van het signaleren van ontwikkelings-, opvoed- en gedragsproblemen bij 0-4 jarigen. Hierbij moet worden opgemerkt dat gelet op de inhoud van het werk binnen een consultatiebureau in alle contacten met de kinderen en hun ouders het signaleren van ontwikkelings-, opvoed- en gedragsproblemen centraal staat. Het is de vraag of, gelet op de genoten

opleiding en opgedane ervaring, de scholing zoals hier wordt bedoeld voor de medewerkers van het consultatiebureau nog nodig is.

- Scholen van personeel van de basisscholen op het gebied van het signaleren van ontwikkelings-, opvoed- en gedragsproblemen bij 4-12 jarigen.
- Scholen van personeel van de BWS voor het signaleren van ontwikkelings-, opvoed- en gedragsproblemen bij 12-16 jarigen.

Participanten:

Kinderopvang, peuterspeelzalen, basisscholen, voorgezet onderwijs, JGZ 0-19 jaar.

Financiën:

De scholing kan normaal gesproken worden bekostigd via de reguliere budgetten van de betreffende maatschappelijke organisaties. Het vroegtijdig signaleren van problemen maakt deel uit van de 'normale bedrijfsvoering' van de betreffende instellingen. Het is wenselijk bij de start als gemeente hiervoor een scholingbudget (€ 3.500,-) beschikbaar te stellen (bevordering samenwerking). Dit scholingsbudget kan gezamenlijk worden ingezet.

Tijdsplanning:

Uitvoering in 2010.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- Het tijdig en juist kunnen signaleren van ontwikkelings-, opvoed- en gedragsproblemen bij de jeugd van 0-12 jaar.
- Het doorzetten van gesignaleerde problemen richting ZAT-Jeugd, indien de zorgstructuur van de basisschool onvoldoende oplossing biedt.

Activiteit 4:

Bespreken van de screeningsrapporten logopedie en MRT met zowel ouders als groepsleerkrachten en een deel van de MRT-behandelingen naar aanleiding van de MRT-screeningen in de basisscholen integreren.

MRT-behandelingen naar aanleiding van MRT-screeningen worden niet (deels) via de ziektekostenverzekeringen gefinancierd. Hierdoor mijdt een deel van de ouders de behandelingen, terwijl dit voor het kind wel nodig is (verbeteren motorische ontwikkeling en verbeteren ontwikkeling in de basisschool). Via integratie van de meest noodzakelijke MRT-behandeling in de basisscholen wordt het knelpunt (deels) geneutraliseerd. Bij de logopedische behandelingen naar aanleiding van de screenings speelt dit probleem niet, omdat de behandelingen (grotendeels) passen in het basispakket van de ziektekostenverzekeringen.

Beleidsonderdelen:

- Advisering groepsleerkracht en ouder over verbeterpunten naar aanleiding van de screenings.
- Toepassen van noodzakelijke MRT-behandeling naar aanleiding van screening.

Participanten:

Basisscholen, gemeente screeners en behandelaren logopedie en MRT, ouders, ziektekostenverzekeraars.

Financiën:

Voor de logopedische screenings en de MRT-screeningen wordt jaarlijks door de gemeente een bedrag beschikbaar gesteld van ± € 11.000,-. Voor de integratie van MRT-behandelingen in de basisscholen is jaarlijks een bedrag nodig van ± € 3.000,-. Via het breedtesportproject Wad in Beweging wordt dit bedrag tot en met het schooljaar 2008/2009 beschikbaar gesteld.

De terugkoppeling van de screeningsrapporten met de groepsleerkrachten (IB-ers) en de ouders vraagt vanaf nu om een iets hogere inzet van de screeners. Hiervoor is jaarlijks een bedrag van ± € 1.000,- nodig.

Tijdsplanning:

- Terugkoppeling van de screeningsrapporten met zowel groepsleerkrachten als ouders vanaf schooljaar 2009/2010.
- MRT-behandeling in de basisscholen loopt al. Het is wenselijk dit na het schooljaar 2008/2009 te continueren.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- Structurele terugkoppeling van de screeningsrapporten met de basisscholen en de ouders.
- Integratie van een deel van de MRT-behandeling in de basisscholen.
- Volgen en registreren van de ontwikkelingen van de kinderen op basisscholen (toepassing leerlingvolgsysteem).

Activiteit 5:

Opzet en functioneren van het Zorg Advies Team/CJG voor Jeugd op Ameland aan de hand van de startnotitie ZAT/CJG-Jeugd Ameland.

Beleidsonderdelen:

- (Vroegtijdig) Signaleren van (ontwikkelings-, opvoed- en gedrags-) problemen bij jeugd.
- Toeleiding naar hulp en zorg.
- Verlenen van lichte pedagogische hulp.
- Coördinatie van de hulp en zorg.
- Integrale aanpak en afstemming van de hulp en zorg tussen betrokken maatschappelijke organisaties.
- Casusbespreking van probleemgevallen die via de 'reguliere bedrijfsvoering' van de basisvoorzieningen op het eiland (maatschappelijke organisaties die werken met jeugd → consultatiebureau, kinderopvang, peuterspeelzalen, basisscholen, school voor voortgezet onderwijs) niet/onvoldoende geholpen kunnen.
- Aansluiting/schakeling met de provinciale jeugdzorg en aansluiting/schakeling met WSNS in primair onderwijs en ZAT voortgezet onderwijs.

Op termijn is het de bedoeling dat het ZAT/CJG-Jeugd doorgroeit naar het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) breed. Inrichting van het CJG (breed) is vanaf 2011 wettelijk verplicht.

Deze activiteit moet in samenhang worden gezien en ontwikkeld met activiteit 1 van het beleidsonderdeel opvoeding en preventieve gezondheidszorg: Opzet van dan wel invulling van de functie voor een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Beide activiteiten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Participanten:

Gemeente, consultatiebureau, kinderopvang, peuterspeelzalen, basisscholen, school voor voortgezet onderwijs, maatschappelijk werk, GGD/JGZ, leerplicht, politie.

Financiën:

De opzet en het functioneren van het ZAT-Jeugd wordt via de gemeente gecoördineerd. Hiervoor zet de gemeente de cliëntenadviseur in het kader van de Wmo in. Op deze manier wordt het aanbrengen van de noodzakelijke link met het Wmo-loket vormgegeven.

Voor de opzet van het ZAT-Jeugd is ongeveer € 10.000,- nodig. Via een subsidie van de provincie in het kader van Jong in Fryslân is dit bedrag beschikbaar. Voor de coördinatie van het ZAT-Jeugd (inzet ongeveer 120 uur per jaar) is jaarlijks een bedrag van ongeveer € 7.500,- nodig. Via de brede doeluitering jeugd kan de gemeente dit beschikbaar stellen.

De professionals van de basisvoorzieningen die deelnemen aan het ZAT zitten daar vanuit hun taken en verantwoordelijkheden wat betreft de zorg voor de jeugd. Deelname aan het ZAT past in het taakbeleid van de betreffende medewerkers c.q. organisaties. Deelnemers van de eerstelijns hulporganisaties (maatschappelijk werk, GGD/JGZ, leerplichtambtenaar, etc.) kunnen normaal gesproken via de voor hun organisaties ter beschikking staande budgetten worden gefinancierd. Aan deze budgetten draagt de gemeente via subsidiëring bij. Vanuit hun taken en verantwoordelijkheden past de deelname in het ZAT bij de betreffende functies.

Tijdsplanning:

Start (voorbereidingen) in 2008. In 2009 opzet ZAT-Jeugd. Vanaf medio 2009 functioneren ZAT-Jeugd.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- Voldoende informatie en advies aan jeugd met problemen bij opgroeien en ouderen met problemen bij opvoeden.
- Vroegtijdige signalering (kinderopvang, peuterspeelzalen en basisscholen) van problemen bij jeugd via verbetering van de deskundigheid van kinderopvang- en peuterleidsters en groepsleerkrachten.
- Geïntegreerde aanpak en afstemming van hulp en zorg aan jeugd.
- Gestructureerde en gestroomlijnde aansluiting met bureau jeugdhulp.

Activiteit 6:

Onderzoek samenwerking basisvoorzieningen Jeugd op het eiland in relatie tot de opzet van één of meerdere brede scholen.

In het algemeen is het belangrijk dat de organisaties die werken met Jeugd 0-19 jaar steeds meer gaan samenwerken. Op Ameland is dit zeker het geval om ook in de toekomst de opvang van, de begeleiding van en het onderwijs aan de jeugd op het eiland te borgen. Zonder samenwerking tussen de betrokken organisaties is dit niet mogelijk.

Beleidsonderdelen:

- Opzet visie en beleid intensivering samenwerking tussen de basisvoorzieningen die werken met Jeugd (kinderopvang, peuterspeelzalen, basisscholen, school voor voortgezet onderwijs, JGZ 0-19 jaar).
- Efficiency wat betreft de inzet van beschikbare middelen (materialen, personeel, geld) via samenwerking en afstemming basisvoorzieningen die werken met jeugd.
- Opzet multifunctionele accommodatie voor jeugd.

Participanten:

Gemeente, kinderopvang, peuterspeelzalen, basisscholen, school voor voortgezet onderwijs, JGZ 0-19 jaar, maatschappelijk werk.

Financiën:

De betrokken organisaties moeten via een koppeling van de beschikbare middelen per instelling de samenwerking en eventueel de multifunctionele accommodatie financieren. De gemeente kan een rol spelen bij de investering in multifunctionele accommodatie. De gemeente kan samen met maatschappelijke organisaties, in het kader van het jeugd beleid visie ontwikkelen, waarbij het belang van de brede school voor Ameland wordt onderbouwd via een integrale aanpak. Het onderwijs en de andere maatschappelijke organisaties zijn bereid om hierin mee te denken. In het overleg met het onderwijs is dit

reeds aan de orde geweest. Richting het basis- en voortgezet onderwijs heeft de gemeente een wettelijke verplichting/taak voor de opzet en deels de instandhouding van onderwijsgebouwen. Er is hier sprake van een langdurig proces. Op dit moment kan de richting van de financiële consequenties niet worden aangegeven. Dit hangt af van het overleg en de samenwerking tussen de betrokken instellingen. Lopende het proces wordt duidelijk of en zo ja op welke wijze de samenwerking wordt geïntensiveerd en er sprake is van de opzet van één of meerdere multifunctionele accommodaties of een brede school.

Tijdsplanning:

Start onderzoek in 2009.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- Uitgewerkt onderzoek in rapport met als resultaat conclusies/aanbevelingen en afspraken voor vervolg in toekomst.
- Bij onderzoek zijn alle maatschappelijke organisaties op Ameland die werken met jeugd betrokken.

Activiteit 7:

Verbeteren informatie en advies aan ouders van gehandicapte kinderen (o.a. opvang, vervoer en onderwijs) en onderzoek naar de (opvang)mogelijkheden door integratie in bestaande voorzieningen op het eiland, aan de vaste wal dan wel een combinatie van beide.

Beleidsonderdelen:

- Verstrekken van gerichte informatie en het geven van advies via het toekomstige Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).
- Opzet overzicht bestaande vervoers- en opvangmogelijkheden voor gehandicapte kinderen.
- Onderzoek naar opvangmogelijkheden op het eiland via integratie in bestaande voorzieningen, opvangmogelijkheden aan de wal en combinatiemogelijkheden.

Participanten:

Gemeente, ouders gehandicapte kinderen, MEE Fryslân, cliëntenadviseur Wmo, CJG (toekomst).

Financiën:

In het kader van de Wmo gekoppeld aan individuele voorzieningen en het leerlingvervoer worden er op dit moment (vervoers)voorzieningen beschikbaar gesteld. Afhankelijk van de opzet van het CJG en het onderzoek naar extra (reële) opvang- en vervoersvoorzieningen kan inzicht in de kosten worden gegeven. Op dit moment is dat nog niet mogelijk.

Tijdsplanning:

Uitvoering in 2009 en 2010.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- Relevante informatie en advies via CJG richting ouders van gehandicapte leerlingen.
- Duidelijk overzicht van bestaande vervoers- en opvangmogelijkheden voor gehandicapte leerlingen.
- Resultaten/conclusies naar aanleiding van onderzoek naar mogelijke aanvulling op bestaand aanbod opvang- en vervoersvoorzieningen en eventuele vervolgtacties.

Activiteit 8:

Extra begeleiding leerlingen in eerste jaar aan de vaste wal door mentor betreffende school en GGD/JGZ.

Beleidsonderdelen:

- Inventarisatie problematiek 'overstap' naar voortgezet onderwijs aan de vaste wal.
- Structureren en intensiveren van de begeleiding van leerlingen in het eerste jaar van het voortgezet onderwijs aan de vaste wal.

Participanten:

Gemeente, BWS, basisscholen, GGD/JGZ, ouders leerlingen, (mentoren) scholen voortgezet onderwijs aan de wal.

Financiën:

De inventarisatie is afhankelijk van de inzet van de participanten. Hiermee zijn vooral de inzet van uren van de participanten gemeind. Deze moeten bereid zijn deze inzet te plegen. Op het moment dat er na de inventarisatie sprake is van het beter structureren en intensiveren van de extra begeleiding wordt een grotere inzet van GGD/JGZ gevraagd. Hiervoor brengt de GGD extra kosten in rekening. Deze worden globaal geschat op € 1.500,- per jaar. Daarnaast vraagt dit om een jaarlijkse inzet van uren van personeel van de BWS, personeel van de basisscholen (incidenteel) en mentoren van de scholen voor voortgezet onderwijs aan de wal. Deze werkzaamheden worden normaal gesproken geacht onderdeel uit te maken van de reguliere werkzaamheden van de betreffende scholen.

Tijdsplaninning:

Inventarisatie eerste helft van 2009. Maken van afspraken en uitvoeren van afspraken vanaf het schooljaar 2009/2010.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- Conclusies naar aanleiding van de inventarisatie van de problematiek.
- Afspraken tussen BWS, basisscholen (incidenteel), betreffende scholen voor voortgezet onderwijs aan vaste wal, ouders betreffende leerlingen en GGD/JGZ over de extra begeleiding van de 'zorg- c.q. probleemleerlingen' en uitvoering van de afspraken.

4.2 Opvoeding en preventieve jeugdgezondheidszorg

4.2.1 Inleiding

Het jeugdige kind verdient bescherming van de overheid in opvoedingssituaties die bedreigend of schadelijk zijn voor de ontwikkeling van het kind. Op het moment dat de ouders zodanig in gebreke blijven bij de opvoeding, moet de overheid (provincie (bureau jeugdzorg) en rijk) ingrijpen. Maar voordat het zover komt heeft de gemeente een taak in preventieve zin. Om te voorkomen dat zich bedreigende situaties ontwikkelen moet het voor ouders mogelijk zijn informatie in te winnen of (lichte) opvoedingsondersteuning te krijgen. Het vragen om en het accepteren van hulp geschiedt op vrijwillige basis. Binnen de verantwoordelijkheden en bevoegdheden op gemeentelijk niveau bestaan geen mogelijkheden om dwangmiddelen toe te passen. Ondertoezichtstelling is een zaak voor de rechter op advies van de Raad voor de Kinderbescherming.

Uit landelijk onderzoek blijkt dat een behoorlijk aantal ouders en jongeren informatie wenst of opvoedingsondersteuning nodig heeft. Een kind dat dreigt te ontsporen geeft vaak op een bepaalde manier blijk door signalen af te geven (bijvoorbeeld plotselinge agressie, teruggetrokken houding). Het is belangrijk deze signalen vroegtijdig (zie activiteit 3 in paragraaf 4.1.3) te signaleren en op waarde te schatten. Het is belangrijk dat de ontvangers van de signalen (kinderopvang, peuterspeelzaal, school, etc.) met elkaar overleggen, zodat er voldoende beeld van de situatie ontstaat en er afstemming bij eventuele inzet van extra hulp is (zie activiteit 5 in paragraaf 4.1.3).

Sinds 2003 is de gemeente op basis van de Wet Collectieve Preventie Jeugdgezondheidszorg (JGZ) inhoudelijk en financieel verantwoordelijk voor de gehele Jeugdgezondheidszorg van 0 tot 19 jaar. Om de gemeentelijke regierol goed te kunnen uitvoeren is het noodzakelijk dat de gemeente weet hoe de Jeugdgezondheidszorg op Ameland er uit moet zien afhankelijk van de doelen en effecten die daarbij bereikt moeten worden.

4.2.2 Huidige situatie

Informatieverstrekking en opvoedondersteuning vinden nu vooral plaats in het kader van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) aan de jeugd en ouders van de jeugd van 0-19 jaar. De uitvoering van de JGZ 0-19 jaar is als volgt opgesplitst en ondergebracht bij de volgende uitvoeringsorganisaties:

- JGZ 0-4 jaar ('consultatiebureau') → sinds 1 januari 2009 via de JGZ van HVD/GGD (tot 1 januari 2009 via Thuiszorg Het Friese Land).
- JGZ 4-19 jaar → via de JGZ van HVD/GGD.
Via de operatie integrale jeugdgezondheidszorg (iJGZ) is de jeugdgezondheidszorg voor de jeugd van 0 tot 19 jaar per 1 januari 2009 ondergebracht bij één uitvoeringsorganisatie, te weten de HVD/GGD.
- De prenatale zorg ligt bij de huisartsen en het consultatiebureau (prenatale voorlichting via cursussen). De verloskundige zorg ligt bij de huisartsen.

Daarnaast wordt een deel van het maatschappelijk werk voor de jeugd tussen 0 en 19 jaar (meestal op de scholen) ingezet (schoolmaatschappelijk werk)

De preventieve JGZ 0-19 jaar kent onderscheid tussen een basispakket en een aanvullend pakket. De invulling van het basispakket is in elke gemeente hetzelfde. De JGZ biedt deze zorg op gestandaardiseerde wijze aan alle kinderen van een bepaalde leeftijd aan. Voor het aanvullend pakket hebben gemeenten beleidsvrijheid. Een gemeente kan de activiteiten afstemmen op de lokale gezondheidssituatie. Voorbeelden zijn het geven van groepsgerichte voorlichting en maatregelen gericht op gezondheidsbedreigende omstandigheden in bepaalde gezinnen.

De regie en verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de JGZ ligt bij de gemeente. Er is op dit moment geen duidelijk 'loket' waar jeugd en ouders terecht kunnen voor vragen over problemen met opgroeien en opvoeden.

Werkzaamheden:

JGZ 0-4 jaar (basispakket):

- **Individuele zorg:**
 - Screening
 - Zuigelingenhuisbezoek
 - Vaccinaties
 - Gehoorscreening
 - Verwijzing
 - Huisbezoek door JGZ-verpleegkundige
 - Huisbezoek door (ortho)pedagoog
 - VTO-vroeghulp (vroegtijdig onderkennen van ontwikkelproblemen → team bestaande uit verschillende instelling (waaronder kinderarts van consultatiebureau) ondergebracht bij MEE Friesland)
 - Overdracht naar JGZ 4-19 jaar.
- **Groepsgerichte zorg:**
 - Bepalen risicogroepen
 - In kaart brengen van risicosituaties
 - Opstellen gezondheidsprofielen
 - Verzamelen van gegevens om gezondheidssituaties te beschrijven
 - Doen van groepsgerichte huisbezoeken
 - Meewerken aan wetenschappelijk onderzoek
 - Geven van cursussen en themabijeenkomsten.

De JGZ 0-4 jaar is 24 uur per dag telefonisch bereikbaar voor vragen van ouders. Bij het bereiken van de leeftijd van 4 jaar draagt JGZ 0-4 jaar de gegevens (worden geregistreerd in kinddossier) van het kind, na toestemming van de ouders, over aan de JGZ 4-19 jaar (GGD/JGZ).

JGZ 0-4 jaar (aanvullend pakket):

- Contacten met kinderopvang en peuterspeelzalen en organiseren van themabijeenkomsten en observatie door (ortho)pedagoog.
- Project "Stevig ouderschap" (extra huisbezoeken (geselecteerd op basis van de risicoregistratie) door JGZ-verpleegkundige aan ouders van pasgeboren kinderen om opvoedingsproblematiek bij gezinnen met een risicoprofiel te minimaliseren).
- Productinnovatie.

JGZ 4-19 jaar (basispakket):

- Gedurende de schoolloopbaan van kinderen vindt een aantal individuele onderzoeken plaats die voor elk kind gelijk zijn. Daarnaast vinden herhalingsonderzoeken plaats op grond van eerdere gegevens, of op verzoek van derden (ouders, school, jeugdige zelf, etc.). De individuele onderzoeken zijn de volgende:
 - Periodiek gezondheidsonderzoek groep 2 (door arts in aanwezigheid van ouders)

- Onderzoek groep 7 (door verpleegkundige en assistente)
- Onderzoek klas 1 Vmbo (door arts)
- Onderzoek klas 3 Vmbo (door verpleegkundige).
- Deelname aan zorgnetwerken in basisscholen en school voor voortgezet onderwijs (samenwerking met maatschappelijk werker en IB-er basisscholen en samenwerking in het ZAT van de BWS) en het Hometeam.

In het begin van de schoolleeftijd valt het accent zowel op medisch/lichamelijk als psychosociaal functioneren. Later krijgt de psychosociale gezondheid de grootste aandacht. De resultaten van de onderzoeken worden geregistreerd in het kinddossier.

De gemeente neemt aanvullend op het basispakket JGZ 4-19 jaar structureel geen activiteiten uit het aanvullend pakket af. Het is wenselijk de gesprekken met ouders en jongeren over alcohol preventie voor groep 7 in het basisonderwijs als uitbreiding op de basistaak op te nemen (= maatwerk).

Maatschappelijk werk:

Het algemeen maatschappelijk werk (wordt gesubsidieerd door de gemeente) is bij uitstek de werksoort waarbij kinderen voordurend in beeld zijn. Het maatschappelijk werk is (als eerstelijns hulp organisatie) laagdrempelig en aanwezig bij veel kwetsbare gezinnen. De hulpverlening is niet alleen gericht op het individu, maar ook op zijn omgeving (gezin, school, buurt, etc.). Het maatschappelijk werk werkt samen met andere instellingen zoals scholen, GGD, GGZ, bureau Jeugdzorg, politie, etc en is een objectieve schakel tussen verschillende voorzieningen in zorg en welzijn. Het maatschappelijk werk is actief op scholen (schoolmaatschappelijk werk). In het basisonderwijs is de hulp voornamelijk gericht aan ouders in de omgang met hun kinderen met sociaal emotionele problemen. In het voortgezet onderwijs is de hulpverlening meer gericht op de leerling zelf. De interventie van het maatschappelijk werk vervult ook een brugfunctie tussen school en hulpverlening met betrekking tot verwijzing en ondersteunen van de scholen (leerkracht, interne begeleider) in het bieden van de noodzakelijke zorg door het mede opbouwen van de zorgstructuur. In het kader van opvoedondersteuning biedt het maatschappelijk werk, al dan niet in groepsverband, diverse cursussen aan (bijvoorbeeld: cursus "Opvoeden doe je zo" voor ouders van basisschoolleerlingen, Video Hometraining, praktische cursus gericht op dagelijkse opvoedingssituaties).

De maatschappelijk werker neemt deel aan de zorgnetwerken in de basisscholen en de school voor voortgezet onderwijs (samenwerking met verpleegkundige GGD/JGZ en IB-er basisscholen en samenwerking in het ZAT van de BWS). Tevens neemt de maatschappelijk werker deel aan het Hometeam (samen met huisartsen en verpleegkundige JGZ en GGZ verpleegkundige is incidenteel aanwezig).

Verbeterpunten:

- Aangezien een informatiepunt voor jeugdigen met problemen met opgroeien en ouders met problemen met opvoeden ontbreekt is het nodig deze functie in te vullen, waarbij in de 'back-office' samenwerking is tussen de maatschappelijke organisaties op het eiland die werk met jeugd (inclusief eerstelijns hulp organisaties: o.a. JGZ 0-4 jaar, JGZ 4-19 jaar en maatschappelijk werk).
- Proberen ouders en jeugd gevoeliger te maken voor ondersteuning en hulpverlening (aanpak zogenaamde 'zorgmijders'). Het is nodig de 'drempelvrees' bij het vragen van hulp proberen weg te nemen.
- In preventieve zin ontbreekt structurele (ortho)pedagogische (opvoedings-) ondersteuning aan ouders van kinderen tussen de 4 en 12 jaar.
- Betrekken van de ouders bij de gezondheidsonderzoeken op het Vmbo.
- Door de jeugd wordt op relatief vroege leeftijd al alcohol gedronken en is er onder de jeugd regelmatig sprake van overmatig alcoholgebruik. Het is wenselijk in preventieve zin deze tendensen te keren.

- Afstemming van de zorg- en hulpverlening aan jeugd door de verschillende eerstelijns hulporganisaties (zie activiteit 5 in paragraaf 4.1.3).
- Samenwerking tussen JGZ 0-4 jaar (consultatiebureau) en 4-19 jaar (GGD/JGZ).

4.2.3 Gewenste situatie

Activiteit 1:

Opzet van dan wel invulling van de functie voor een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Het CJG moet een of meerdere laagdrempelige inlooppunten zijn waar (aanstaande) ouders, kinderen en jongeren voor alles aangaande opgroeien en opvoeden terecht kunnen. Kenmerken CJG:

- Bundeling lokale functies en taken op gebied van gezondheid, opgroeien en opvoeden.
- Richt zich op preventie en signalering.
- Biedt advies en lichte hulp.
- Coördineert/schakelt met alle mogelijke voorzieningen op jeugdbeleid, gezondheidszorg en jeugdzorg.
- Is van en voor de doelgroep van kinderen en jongeren van –9 maanden tot 23 jaar en hun ouders.
- Is vraagbaak voor professionals.

Het is wenselijk eerst het ZAT/CJG-Jeugd op Ameland op te zetten en van hieruit het CJG passend bij de lokale situatie uit te bouwen.

Deze activiteit moet in samenhang worden gezien en ontwikkeld met activiteit 5: opzet ZAT/CJG zoals opgenomen in het beleidsonderdeel Opvang en Onderwijs. Beide activiteiten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Beleidsonderdelen:

- Via laagdrempelige inlooppunten geven van informatie (op z'n minst per inlooppunt een map/sociale kaart met algemene informatie over zaken betreffende opgroei- en opvoedondersteuning) en advies aan jeugd met problemen met opgroeien en ouders met problemen met opvoeden.
- In preventieve zin voorkomen van problemen met opgroeien en opvoeden.
- Signaleren van problemen.
- Samenwerking en afstemming bij de hulpverlening tussen de betreffende maatschappelijke organisaties (vindplaatsen van problemen + hulpverlenende organisaties) via het motto: EEN KIND EEN PLAN.
- Toepassing verwijzindex voor risicojeugd (let op deelname huisartsen) en Elektronisch Kind Dossier (EKD).
- Verbinding tussen 'Hometeam' en ZAT/CJG.

Participanten:

Gemeente, consultatiebureau, kinderopvang, peuterspeelzalen, basisscholen, school voor voortgezet onderwijs, maatschappelijk werk, GGD/JGZ, leerplicht, politie, bureau jeugdzorg.

Financiën:

Als het goed is worden in het CJG de lokale uitvoeringstaken op het gebied van jeugdgezondheid, opgroeien en opvoeden van jeugd gebundeld. Om te komen tot een CJG of het invullen van de functie CJG moeten de betrokken organisaties met elkaar samenwerken. Dit gebeurt normaal gesproken met 'gesloten beurzen'. De gemeente voert regie en zal in verband hiermee en de coördinatie binnen het CJG financiële middelen beschikbaar stellen. De kosten van de coördinatie van het CJG worden geschat op € 15.000,- per jaar.

In het kader van opgroeien en opvoeden van jeugd, inclusief de inrichting van het CJG op Ameland is via de Brede Doeluitkering Jeugd (BDU, € 70.000,- per jaar), het accres (jeugd) in gemeentefonds (± € 35.000,- per jaar) en de beschikbare middelen GGD/JGZ (± € 20.000,- per jaar) een bedrag van ongeveer € 125.000,- per jaar beschikbaar. Voor de reguliere JGZ is per jaar ongeveer een bedrag van € 90.000,- nodig. Voor aanvullende interventies op grond van deze notitie jeugdbeleid is ongeveer een bedrag van € 35.000,- beschikbaar. Is als gevolg van de inzet van interventies op grond van deze notitie meer geld nodig, dan betekent dit dat de gemeente aanvullend in het jeugdbeleid moet investeren en hiervoor de benodigde financiële middelen beschikbaar moet stellen.

Tijdsplanning:

Start in 2009. Proces loopt tot en met 2011. Het is in ieder geval noodzakelijk een uitvoeringsnotitie CJG-Ameland. In de periode erna moet deze notitie worden toegepast (= concrete opzet CJG-Ameland).

Monitoring:

- Toegankelijk, laagdrempelig punt voor informatie en advies aan jeugd en ouders bij opgroeien en opvoeden.
- Samenwerking en afstemming in de hulp aan jeugd/ouders tussen de betrokken maatschappelijke organisaties.
- Coördinatie van het GJG dan wel het invullen van de functie CJG.

Activiteit 2:

Ouders en de jeugd voorlichten dat het vragen van hulp (in naaste omgeving (vrienden, school, familie, etc.) of cliëntenadviseur of eerstelijns hulp) bij problemen normaal, logisch en gewoon goed is.

Beleidsonderdelen:

- Opzet en uitvoering (structureel) voorlichting dat het logisch, normaal en goed is om bij problemen hulp te vragen (via consultatiebureau, basisschool, school voor voortgezet onderwijs, SCW, peuterspeelzaal, kinderopvang).
- Voor ouders en jeugd koppeling aanbrengen met Wmo-loket/cliëntenadviseur/CJG.

Participanten:

Gemeente, consultatiebureau, basisscholen, BWS, peuterspeelzalen, SCW, kinderopvang, GGD/JGZ, maatschappelijk werk.

Financiën:

De voorlichting moet structureel in de betreffende organisaties worden ingebed. Op dit moment is dat natuurlijk ook al aan de orde, maar de activiteiten moeten meer en beter op elkaar worden afgestemd. Uitgangspunt hierbij is dat de uitvoering via het reguliere werk en de beschikbare budgetten van de betreffende organisaties mogelijk is.

Tijdsplanning:

Start in 2009.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- Verlagen van de drempel waardoor ouders/jongeren meer gebruik maken van informatie en advies over opvoeden en opgroeien via Gemeente, consultatiebureau, basisscholen, BWS, peuterspeelzalen, SCW, kinderopvang, GGD/JGZ, maatschappelijk werk.

Activiteit 3:

Aanbieden van aanvullende pedagogische (opvoedings-) ondersteuning aan ouders met kinderen van 4 tot 12 jaar.

Beleidsonderdelen:

- Opvoedingsvoorlichting (preventief gericht op groepen ouders op basisscholen en school voor voortgezet onderwijs).
- Inventariseren behoefte aan pedagogische ondersteuning via inzet ZAT.
- Opvoedingsondersteuning (gerichte ondersteuning van ouders) via cursussen en/of via gerichte inzet bij gezinnen.

Participanten:

Gemeente, GGD/JGZ, maatschappelijk werk, basisscholen, school voor voortgezet onderwijs, ouders.

Financiën:

Een deel van de exploitatie kan worden gefinancierd door de inzet van reguliere uren vanuit GGD/JGZ en maatschappelijk werk (= door gemeente al via reguliere subsidies gedekt). Specifieke aanvullende interventies (maatwerk) door GGD/JGZ dan wel maatschappelijk werk moeten aanvullend worden gefinancierd. De meerkosten op jaarbasis worden geschat op € 2.000,-.

Tijdsplanning:

Start in 2009.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- Preventieve effect via rapportage GGD/JGZ en maatschappelijk werk.
- Aantal hulpinterventies en mate van ondersteuning.

Activiteit 4:

Ouders van leerlingen op de BWS betrekken bij de gezondheidsonderzoeken.

Beleidsonderdelen:

- Ouders via evaluatiegesprekken bij de gezondheidsonderzoeken van hun kinderen.
- Ouders informeren over algemene gezondheidstoestand van hun kinderen en informeren over verbeterpunten c.q. knelpunten.
- Bespreken van oorzaken van verbeterpunten/knelpunten.
- Bespreken van en adviseren over vervolgenterventies.

Participanten:

Gemeente, BWS, GGD/JGZ.

Financiën:

Deze interventie impliceert een uitbreiding van de tijd die door GGD/JGZ wordt besteed aan gezondheidsonderzoeken in het voorgezet onderwijs. Dit moet aanvullend worden gefinancierd en wordt geschat op € 1.000,- per jaar.

Tijdsplanning:

Start in 2009.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- Verantwoording inzet via jaarlijkse rapportage GGD/JGZ.
- Beter oppakken van opvoedingsvraagstukken en zonodig bieden van hulp n.a.v. gezondheidsonderzoeken.

Activiteit 5:

Opzetten van alcoholbeleid waarbij wordt ingezet op het verhogen van de leeftijd (rond 16 jaar) waarop de jeugd begint met het drinken van alcohol, het matigen van het alcoholgebruik onder de jeugd (16+) en het voorkomen en beperken van het druggebruik door jongeren.

Beleidsonderdelen (minimumpakket uit Projectplan Friese Jeugd en Alcoholbeleid):

- Aanbieden en borgen programma De Gezonde School en Genotmiddelen (basis- en voortgezet onderwijs en thuis; voorlichting, vroegsignalering).
- Aanbieden en borgen Instructie Verantwoord Alcoholgebruik (vrije tijd; voorlichting, vroegsignalering).
- Aanbieden en borgen programma Alcoholvrij op Weg (verkeer en vervoer; voorlichting, vroegsignalering).
- Aanbieden en borgen training eerste lijnsfunctionarissen in de zorg (thuis en onderwijs; voorlichting, vroegsignalering).
- Actuele APV met daarin onder andere regels voor alcoholgebruik op de openbare weg binnen de bebouwde kom (vrije tijd, regelgeving).
- Actueel vergunningenbeleid voor evenementen (vrije tijd, regelgeving).
- Beleid formuleren ten aanzien van hokken en keten (vrije tijd, regelgeving).
- Intensiveren alcoholcontroles (onderwijs, vrije tijd en verkeer en vervoer, handhaving).
- Informeren burgers over alcoholbeleid gemeente (creëren publiek draagvlak).
- Betrekken jongeren bij het formuleren en uitvoeren van gemeentelijk alcoholbeleid

De gemeente heeft de intentie uitgesproken deel te nemen aan het provinciale Projectplan Friese Jeugd en Alcoholbeleid.

Participanten:

Gemeente, basisscholen, school voor voortgezet onderwijs, GGD/JGZ, huisartsen, Verslavingszorg Noord Nederland, maatschappelijk werk, horeca (inclusief kantines), politie, ouders, Sociaal Cultureel Werk, sport.

Financiën:

De kosten van dit geheel zijn nog niet exact in beeld. Uiteraard hebben de betrokken organisaties de mogelijkheid om een deel van de activiteiten via het reguliere werk en de beschikbare budgetten in te zetten (organisatie en afstemming van de interventies is hierbij van belang). Dit is niet toereikend om het totale pakket aan interventies structureel in te zetten. De aanvullende kosten JGZ bedragen ongeveer € 2.500,- per jaar. Op basis van een integrale uitvoeringsnotitie kan het totale pakket van interventies in beeld worden gebracht. Deze notitie wordt ook gericht op het drank- drugs gebruik van 16 jaar tot 23 jaar. Deze uitvoeringsnotitie wordt in samenwerking met afd. onderwijs en orde en veiligheid en participanten opgesteld.

Tijdsplanning:

Start in 2009.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- Door voorlichting en interventies programma genotmiddelen in te zetten, beïnvloeden van gedrag (drank- en drugsgebruik voor 16 jaar)van de jeugd en

- verbeteren betrokkenheid en inzicht van ouders bij deze problematiek van de jeugd.
- Nader uitwerken van plannen voor totale pakket aan interventies (zie ook integraal veiligheidsplan en een op te stellen uitvoeringsnotitie).

Activiteit 6:

Samenwerking/integratie tussen/van JGZ 0-4 jaar (consultatiebureau, Thuiszorg Het Friese Land) en GGD/JGZ.

Deze activiteit is reeds ingezet door de opzet van één integrale JGZ (iJGZ) per 1 januari 2009. De organisatie wordt ondergebracht bij de HVD/GGD.

Beleidsonderdelen:

- Samenwerking tussen c.q. integratie van JGZ 0-4 jaar en JGZ 4-19 jaar.
- Doorgaande lijn JGZ 0-19 jaar.
- Kwaliteitsverbetering JGZ in totaliteit.

Participanten:

Gemeente, Thuiszorg Het Friese Land, GGD/JGZ.

Financiën:

De opzet van één uitvoeringsorganisatie wordt via de beschikbare middelen van de betreffende organisaties gefinancierd. Normaal gesproken vraagt dit niet om aanvullende financiering van de gemeenten.

Tijdsplanning:

Aan proces wordt reeds gewerkt. Per 1 januari 2009 moet de nieuwe uitvoeringsorganisatie in de steigers staan. 2009 geldt als overgangsjaar.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- Eén uitvoeringsorganisatie JGZ 0-10 jaar.
- Afstemming uitvoeringstaken (verbetering kwaliteit).
- Opzet en functioneren van Elektronisch Kind Dossier (EKD).

4.3 Vrije tijd

4.3.1 Inleiding

De meeste jongeren weten zich op het eiland goed te vermaken. Zij vervelen zich niet vaak, doen regelmatig mee aan georganiseerde vrijetijdsbesteding in sport en cultuur. Er is echter een aantal jongeren die minder in staat is om zich te vermaken. Ze zoeken elkaar op in zogenaamde 'keten of hokken', op straat, op internet (MSN, Hyves, etc.). Dit kan in mindere of meerdere mate problemen en/of overlast veroorzaken. In dit beleidsonderdeel gaat het niet zozeer over de overlast. Het onderdeel "Vrije tijd" gaat over hoe de jeugd gestimuleerd kan worden een deel van hun vrije tijd op een andere manier in te vullen. De overlast is een aspect die onderdeel uitmaakt van het beleidsonderdeel "Veiligheid".

4.3.2 Huidige situatie

Ondanks de kleinschaligheid zijn er op Ameland relatief veel mogelijkheden om de vrije tijd aan te besteden.

De omgeving van het eiland daagt uit om veel buiten te spelen en in de natuur te sporten en te bewegen. In de dorpen en rondom de dorpen zijn vele speelmogelijkheden (openbare ruimten in de dorpen, schoolpleinen, recreatieterreinen, bos, etc.).

Er zijn verschillende sport- en voetbalverenigingen waar de jeugd in teamverband kan sporten (s.c. Amelandia, s.c. Nes-Buren, v.v. Geel-Wit, ATC → voetbal, volleybal, tennis, badminton, gymnastiek, etc.). Veel jeugd is lid van een sport- en of voetbalvereniging. De verenigingen worden door de gemeente gesubsidieerd (in geld en in natura (gereduceerde huurtarieven)). Naast de mogelijkheid om georganiseerd in teamverband te sporten wordt de jeugd tot en met ongeveer 15 jaar betrokken bij een aantal jaarlijks terugkerende sportevenementen (Tri-Ambla Off Road Triatlon, de Adventure Run en Beach Rugby). Voorafgaand aan deze evenementen kan de jeugd via de betreffende organisaties trainingen volgen en kunnen ze tijdens het evenement meedoen aan de betreffende jeugdonderdelen. Zowel de sportverenigingen als de organisaties van sportevenementen zijn toegankelijk voor de jeugd.

Het Sociaal Cultureel Werk Ameland (SCW) met de locaties Ons Hol in Hollum en De Toel in Nes, biedt een ruim aanbod wat betreft de vrijetijdsbesteding van de jeugd. Het aanbod is vooral gericht op de tieners van 12-16 jaar en is op te splitsen in zomer- en winteractiviteiten. De zomeractiviteiten (duur zes weken) zijn gericht op opvang, ontmoeting, gezelligheid, aandacht en een praatje en spelletje. De tieners kunnen hiervoor terecht in Ons Hol en De Toel. De zomeractiviteiten in beide centra worden bezocht door een vaste kern en tieners die zo nu en dan komen. De doelgroep tot en met 14 jaar is het meest vertegenwoordigd. 15-16 jarigen doen op het eiland vaak al vakantiewerk. De tendens is dat de jeugd steeds jonger (12, 13 en 14 jaar) start met vakantiewerk.

Op de vrijdagavonden in de winterperiode was er in Ons Hol in Hollum een soosavond. Vanwege het wegblijven van de tieners is deze avond opgeheven. Veel tieners verkiezen in de plaats hiervan een 'hanghok' (schuurtje, caravan) waar leeftijdsgenoten elkaar ontmoeten. Rondom de 'hangplekken' is minder toezicht. Bij het SCW wordt onder de 16 jaar geen alcohol geschonken. Dit zijn waarschijnlijk de redenen waarom de

'hangplekken' populairder zijn dan de tienersoos. De 'hangplekken' zijn vaak gesitueerd in schuurtjes bij ouders of in caravans op privéterreinen. De tieners willen een eigen plek die ze zelf kunnen inrichten en waarvoor ze zelf verantwoordelijk zijn. Op zich dienen de 'hangplekken' een duidelijk doel. Indien er (vanuit bijvoorbeeld de ouders) geen toezicht is kan een 'hangplek' tot overlast en/of ongezond gedrag leiden (relatief veel drank op jonge leeftijd). In locatie De Toel in Nes is op de vrijdagavond al jarenlang geen tienersoos meer. Dit onderdeel is enige jaren geleden overgenomen door dorps huis 't Wantij in Buren. Vanwege dezelfde situatie als in Hollum en Ballum verkiezen de tieners in Nes en Buren ook veelal de eigen 'hangplek' boven de tienersoos. Inmiddels biedt dorps huis 't Wantij de tienersoos op de vrijdagavond niet meer aan (op dit moment is het bestuur van het dorps huis bezig om de tienersoos weer nieuw leven in te blazen).

SCW biedt regelmatig uiteenlopende cursussen en trainingen voor de jeugd op het eiland aan. Voorbeelden zijn: streetdance, jumplessen en discozwemmen. Van dit aanbod wordt door de jeugd relatief veel gebruik gemaakt. Deze activiteiten worden door tijdelijkheid gekenmerkt. Met andere woorden: het komt regelmatig voor (bijvoorbeeld bij jumplessen) dat de 'hype' van deze activiteiten na een (half) jaar weer over is.

Verbeterpunten:

- SCW verliest meer en meer het contact met de jeugd in de leeftijdscategorie 12-16 jaar. Het is wenselijk dit contact te verbeteren (activiteiten dicht bij de jeugd organiseren).
- Het is wenselijk te onderzoeken wat de jeugd wil wat betreft de invulling van hun vrije tijd.
- Meer duidelijkheid krijgen over het reilen en zeilen en nut en noodzaak van de 'hangplekken'.

4.3.3 Gewenste situatie

Activiteit 1:

Onderzoek door SCW naar de gewenste vrijetijdsbesteding van de jeugd op Ameland.

Beleidsonderdelen:

- De doelgroep gericht benaderen over de huidige vrijetijdsbesteding, de knelpunten en de gewenste situatie.
- De jeugd betrekken bij hun huidige en toekomstige vrijetijdsbesteding.
- Verkrijgen van input voor de vrijetijdsbesteding van de jeugd in de toekomst.
- De input als uitgangspunt nemen bij de opzet van vernieuwde vrijetijdsbestedinginterventies (bijvoorbeeld opzet Kunstbende).

Participanten:

SCW, gemeente, jeugd.

Financiën:

Het SCW wordt voor haar brede pakket aan activiteiten, inclusief het jongerenwerk, door de gemeente gesubsidieerd (± € 320.000,- per jaar). Het door SCW te houden onderzoek wordt normaal gesproken via de reguliere werkzaamheden gekoppeld aan de subsidie gefinancierd.

Tijdsplanning:

Uitvoering onderzoek in 2009.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- Rapport met de resultaten van het onderzoek.

- Betrekken van de jeugd bij het onderzoek.
- Input voor vrijetijdsbesteding van de jeugd in de toekomst.
- Plan voor toekomstige vernieuwde vrijetijdsbestedinginterventies.

Activiteit 2:

Het jongerenwerk 12-16 jaar van SCW via de 'hangplekken' meer ambulantly inzetten.

Beleidsonderdelen:

- Jongerenwerk daar inzetten waar het, het beste tot z'n recht komt (meer ambulantly i.p.v. in de locaties van SCW).
- Weer meer in contact komen met de jongeren 12-16 jaar.
- Enige mate van toezicht op de 'hangplekken'.

Participanten:

SCW, jeugd, ouders jeugd.

Financiën:

Via het reguliere werk van SCW gekoppeld aan de subsidie van de gemeente kan de opzet worden gefinancierd.

Tijdsplanning:

Start in 2009.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- Contacten met jeugd 12-16 jaar.
- Enige mate van toezicht op 'hangplekken' jeugd.

Activiteit 3:

Opzet notitie beleid rondom 'hangplekken' op het eiland.

Deze activiteit moet in samenhang worden gezien met het beleid rondom alcohol en drugs → activiteit 5 van het beleidsonderdeel "opvoeding en preventieve gezondheidszorg.

Deze activiteit heeft een link met c.q. maakt onderdeel uit van activiteit 5 van beleidsonderdeel opvoeding en preventieve gezondheidszorg.

Beleidsonderdelen:

- Inzicht in de huidige situatie van de 'hangplekken' op Ameland.
- Knelpunten in de huidige situatie en gewenste situatie.
- Activiteiten/interventies om de knelpunten op te lossen.

Participanten:

Gemeente, SCW, politie, jeugd.

Financiën:

Via de inzet van tijd door de participanten kan de notitie budgettair worden opgesteld. Afhankelijk van de interventies die de notitie worden opgenomen kan er sprake zijn van de inzet van aanvullende financiële middelen.

Tijdsplanning:

Start in 2010.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- notitie beleid rondom 'hangplekken'.

4.4 Werk

4.4.1 Inleiding

Omdat schooluitval landelijk gezien de laatste jaren is toegenomen krijgt het prioriteit van de landelijke politiek. Dit blijkt onder andere uit het feit dat scholen meer verplichtingen hebben gekregen voor de bij hen ingeschreven leerlingen. De scholen zijn mede verantwoordelijk voor de schoolloopbaan van de bij hen ingeschreven leerlingen. Dit is inclusief het zonodig herplaatsen van leerlingen op een andere school. Ook is de zorgstructuur binnen het voortgezet onderwijs de afgelopen jaren versterkt. Dit heeft mede tot doel signalen van risicoleerlingen te bespreken en daar een gepast antwoord op te geven, zodat (definitieve) schooluitval voorkomen wordt. Mocht het tot schooluitval komen dan wordt dat, afhankelijk of de leerling nog leerplichtig is, opgepakt door de leerplichtambtenaar of de RMC-voorziening waarbij de gemeente Ameland is aangesloten.

Landelijk verlaten nog steeds te veel jongeren voortijdig hun school en begeven zich op de arbeidsmarkt zonder een zogenaamde startkwalificatie. Bij een startkwalificatie dient de jongere minimaal te beschikken over een mbo2-, havo- of vwo-diploma.

4.4.2 Huidige situatie

Binnen de gemeente Ameland zijn de afgelopen vier jaren gemiddeld 580 leerlingen leerplichtig. Ieder jaar worden er bij de gemeente meldingen van relatief verzuim bij de gemeente ingediend. Het gaat om gemiddeld 5 a 6 meldingen per jaar. Veelal gaat het hier om verzuim in verband met het verlengen van vakanties. Processen verbaal in verband met relatief of absoluut verzuim zijn de laatste jaren niet voorgekomen. Voor de regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC) is de gemeente Ameland aangesloten bij de regio Noord Friesland. De gemeente Leeuwarden is aangewezen als contactgemeente. Gemiddeld komen er per jaar 2 a 3 meldingen binnen van voortijdig schoolverlaten, dat wil zeggen zonder het behalen van een diploma op het niveau van havo, vwo of mbo2. Met deze leerlingen en hun ouders worden gesprekken aangegaan met als doel het onderwijs weer in te stromen om toch een startkwalificatie te halen. Meestal lukt dit. Soms lukt dit niet. In dat geval wordt gezocht naar een passende werksituatie op het eiland dan wel aan de vaste wal. De gemeente Ameland is verantwoordelijk voor het toezicht op- en de naleving van de leerplichtwet. Hiervoor zijn door het college enkele ambtenaren aangesteld en beëdigd. Voor deze ambtenaren is een ambtsinstructie vastgesteld. In deze instructie is onder meer vastgesteld welke taken de bij de leerplicht betrokken ambtenaren hebben. In de ambtsinstructie staat bijvoorbeeld op welke wijze de gemeente Ameland omgaat met gevallen van absoluut en relatief verzuim en bij dreigend voortijdig schoolverlaten.

Op Ameland is het aantal werkelozen jonger dan 23 jaar nihil. Ook in de bijstand zitten er geen jongeren onder de 23 jaar. Incidenteel komt het voor dat jongeren tot 23 jaar in verband met het toeristisch seizoen november, december en januari aangewezen zijn op een uitkering. Wanneer zich een jongere werkeloze zich meldt bij sociale zaken van de gemeente dan wordt deze normaal gesproken via het gebruikelijke reïntegratiecircuit spoedig aan werk geholpen. Het aan het werk helpen van een jongere gebeurt zonodig met behulp van een reïntegratiesubsidie uit het Werkdeel van de WWB. Gelet op de situatie op Ameland is er geen reden om het beleid in dit kader gericht op jongeren te wijzigen.

Verbeterpunten:

- Verbeteren leerplichtadministratie. Op dit moment wordt de administratie nog in een excell-bestand bijgehouden. Het is beter dit via een softwarepakket, gekoppeld aan andere pakketten uit te voeren. Er is daarnaast een initiatief om de administratie centraal, in RMC verband onder te brengen.
- Intensiever en gestructureerd toezicht op met name absoluut verzuim (m.n. in mbo). In de praktijk blijkt dat de mbo-scholen het absoluut verzuim veelal niet dan wel te laat melden.

4.4.3 Gewenste situatie

Activiteit 1:

Verbeteren leerplichtadministratie door de opzet van een centrale administratie in RMC-verband (Noord Friesland).

Beleidsonderdelen:

- Opzet tijdige, juiste en betrouwbare leerplichtadministratie.
- Inzicht in verloop onderwijsloopbaan leerplichtige leerlingen.

Participanten:

Gemeente, RMC, basisscholen op Ameland, scholen voortgezet onderwijs op Ameland en vaste wal.

Financiën:

De opzet van het project kan voor de gemeente budgettair neutraal worden gerealiseerd. De investering (€ 165.000,-) kan worden gefinancierd via de niet ingezette middelen voor kwalificatieplicht op RMC-niveau (€ 138.000,-) en de RMC-reserve (€ 27.000,-). De structurele kosten van de centrale leerlingenadministratie bedragen ongeveer € 288.500,- per jaar. Er kan € 50.000,- per jaar worden gedekt via resterende middelen voor kwalificatieplicht. Het resterende bedrag van ongeveer € 238.000,- moet jaarlijks door de deelnemende gemeenten worden opgebracht. Voor Ameland komt dit neer op een bedrag van ongeveer € 3.500,- per jaar.

Tijdsplanning:

Start 2009.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- opzet en uitvoering van één centrale leerlingenadministratie voor RMC Noord Friesland.

Activiteit 2:

Aanstellen van mbo-leerplichtambtenaren werkzaam voor de gehele regio Noordfriesland via RMC.

Beleidsonderdelen:

- Direct melden van gevallen van absoluut verzuim.
- Structurele aanpak absoluut verzuim in mbo.
- In gevallen waarbij sprake is van absoluut verzuim de betreffende leerlingen intensiever begeleiden richting een nieuwe onderwijsopleiding dan wel passend werk.

Participanten:

Germeente, RMC.

Financiën:

De structurele kosten voor de opzet voor RMC-Noord Friesland bedragen ongeveer € 288.500,- per jaar. Deze kosten worden via de binnen RMC beschikbare kwalificatieplichtmiddelen gefinancierd.

Tijdsplanning:

Start schooljaar 2009/2010.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- Aanstelling van een mbo leerplichtambtenaar via RMC
- Jaarverslag bemiddeling, handhaving, begeleiding mbo-leerplichtambtenaar.

4.5 Veiligheid

4.5.1 Inleiding

De veiligheid rondom de jeugd komen we tegen op verschillende terreinen zoals openbare orde en verkeer. De gemeente heeft niet specifiek een veiligheidsbeleid met daarin onder andere de doelgroep jeugd. Op dit moment is een werkgroep bezig met de opzet van een integraal veiligheidsbeleid voor de gemeente Ameland. Als specifieke doelgroep maakt de jeugd hier onderdeel van uit.

De veiligheidsaspecten rondom de jeugd zijn vrij divers. Voor de beeldvorming enige voorbeelden:

- verkeersveiligheid op straat, in de buurt, rondom de school, etc.;
- alcohol (en drugs) en verkeer;
- alcohol (en drugs) en verstoring openbare orde;
- gedrag van (groepen) (hang)jongeren die leiden tot geweldplegingen, bedreigingen, criminaliteit;
- huiselijk geweld;
- mate waarin jeugd veilig, ongestoord en geborgen kan opgroeien.

Gelet op de kleinschalige eilandsituatie staat de veiligheid van de jeugd op Ameland ten opzichte van lotgenoten aan de wal er op zich goed voor. Het beleidsonderdeel veiligheid had tot nu toe in het algemeen en in het bijzonder voor de jeugd geen prioriteit. Veel aspecten rondom de veiligheid van de jeugd komt ook al aan bod bij de uitwerking van andere beleidsonderdelen en activiteiten in deze beleidsnota (zie onder andere beleidsonderdeel opvoeding en preventieve gezondheidszorg, activiteit 5 en beleidsonderdeel vrije tijd, activiteit 3).

Gegeven de ontwikkeling van een integraal veiligheidplan, inclusief de doelgroep jeugd, wordt in deze nota het veiligheidsbeleid rondom de jeugd niet apart uitgewerkt. Hiervoor wordt verwezen naar de beleidsnota integrale veiligheid gemeente Ameland in ontwikkeling.

4.6 Participatie en inspraak

4.6.1 Inleiding

Jongeren kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de samenleving Om te beginnen in hun directe omgeving zoals op school, het dorp en aan voorzieningen waar jongeren gebruik van maken. Jeugdparticipatie kan men omschrijven als de mogelijkheden tot actieve betrokkenheid van jongeren bij (besluitvorming over) hun eigen leefomgeving.

Er zijn verschillende redenen om jeugd te betrekken bij het beleid. Door de jeugd bij beleid te betrekken ontstaat een betere aansluiting tussen de leefwereld, belevingen en behoeften van de jeugd en het gemeentelijk beleid en het aanbod van voorzieningen. Een tweede reden is dat de jeugd van nu de volwassenen van later zijn. Zij zijn later bepalend voor de vormgeving van de samenleving. De samenleving heeft er daarom belang bij dat mensen zich verantwoordelijk voelen en zich inzetten voor anderen. Een laatste reden is dat de jeugd net als volwassenen recht heeft op een iegen plek en recht heeft op eigen wensen, belangen en behoeften. Door de jeugd deel te laten nemen aan beleids- en besluitvorming worden deze rechten erkend.

Er zijn vele vormen van jeugdparticipatie. Voor elke vorm geldt dat aan een aantal minimale voorwaarden wordt voldoen alvorens de jeugdparticipatie effectief kan functioneren:

- Inzet van tijd en middelen vanuit de gemeente.
- Open, eerlijke en enthousiaste houding van de politiek en de ambtenaren.

Bij jeugdparticipatie moeten wel worden gerealiseerd dat jeugdigen vaak minder zelfstandig zijn, minder verantwoordelijkheid dragen en minder kennis hebben van en inzicht hebben over veel zaken. Met de opzet van jeugdparticipatie moet hiermee rekening worden gehouden.

4.6.2 Huidige situatie

Op Ameland is de jeugdparticipatie niet gestructureerd. In verschillende situaties worden door verschillende organisaties (m.n. scholen, Sociaal Cultureel Werk) die met jeugd werken de jeugdigen, soms bewust en soms onbewust, naar hun mening, wensen of behoeften gevraagd. Dit gebeurt ad-hoc. Momenteel is het Sociaal Cultureel Werk op het eiland zich aan het oriënteren op de opzet van een jeugdraad. In het verleden is een aantal malen geprobeerd een vorm van een jeugdraad c.q. een jeugdparlement (ontwikkelen ideeën voorzieningen voor jeugd) op te zetten. Dit heeft tot nu toe niet geleid tot een structurele inbedding op het eiland.

Verbeterpunten:

- Jeugdparticipatie op het eiland is niet gestructureerd.
- Inzicht in de behoefte naar en mogelijkheden van jeugdparticipatie ontbreekt.

4.6.3 Gewenste situatie

Activiteit 1:

Opzetten van een notitie beleid jeugdparticipatie om de jeugdparticipatie op het eiland te ontwikkelen en op te zetten.

Beleidsonderdelen:

- Inventariseren van de behoefte naar jeugdparticipatie.
- Inzicht in de vormen van jeugdparticipatie.
- Maken van keuzes in de jeugdparticipatie (breed of smal, incidenteel of structureel, mate van participatie (informatie van en naar jeugd + eventueel raadplegen van jeugd + eventueel medezeggenschap van jeugd)).
- Plaatje jeugdparticipatie Ameland, inclusief plan van aanpak.

Participanten:

- Gemeente, SCW, scholen.

Financiën:

De opzet van de notitie wordt gerealiseerd via het beschikbaar stellen van tijd door de participanten. Afhankelijk van het uiteindelijke 'plaatje jeugdparticipatie Ameland' kan het nodig zijn de jeugdparticipatie via de participanten te faciliteren met menskracht en middelen. Hierover is op dit moment nog geen duidelijkheid.

Tijdsplanning:

In 2009 starten met de opzet van de notitie.

Monitoring:

De inzet moet leiden tot:

- Notitie over de opzet van jeugdparticipatie dat wordt afgesloten met een plan van aanpak over de implementatie van de jeugdparticipatie op Ameland.